

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ, ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՀԱՏՈՐ ԽԶ.

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ, ՆՈՅԵՄԲԵՐ 25, 1893

ԹԻԻ 47

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

	Երեւ
Գործի Մէջ Խղճմանը	369
Հրեշտակներուն Պաշտօնը	369
Ո՞րն է Իրական Ամերիկան	370
Յարդ Ալլըյծ Միացած Խնդիրներ Զորս Կ'ու-	
սուձնասիրէ Էտիսըն	371
Շունք Իբրեւ Բեռ Քաշող Կենդանիք	372
Թղթակցութիւնք	
ԺԱ. Տարեկան Տեղեկագիր Կ. պոլսոյ Երեւ.	
Քրիստ. Ընկերակցութեան	373
Ա. յիշակութիւն Մը	374
Պետրոս Աւետի Գէորդ	374
Սղաքական	375
.	376

ՅՐ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ. Կը հրատա-

լեն շաբաթ օր:
Գիցն է ամէն տեղւոյ համար
կանխիկ 1 1/2 մեծիտիկ, վեցամսեայն՝ 3/4
մեծիտիկ: Թղթատարի ծախքը խմբագրու-
թեան վրայ է: Մեկ քերթի գիցն է 30 փարա:
Խմբագրութեան, բաժանորդագրութեան
եւ բոլորատարութեան պատկանեալ ամէն
գրութիւնք պարտին ուղղութիւն սու. Մր. Հ.
Ս. Պարնցմ, Ամերիկացի խան, Կ. պոլիս:

Ամերիկայի Միտինարաց Ընկերութեան Կողմանէ

Հ. Ք. ԿՐԻՆ, ԱՐՏՈՒՍԵՐ
Հ. Ս. ՊԱՐՆԸՄ, ՏԵՐԵՆ-ԽՄԱՐԳԻՐ

ԳՈՐԾԻ ՄԷՋ ԽՂՃՄՏԱՆՔ

Բնական և ստացեալ կարողութիւն,
այսինքն՝ ձիւք և ճարտարութիւն, ու և է
երկրաստարգրի համար կարեւոր են: Այս
կարողութեանց չորհիւ նա կրնայ ա-
ռաւել կամ նուազ անկախ ըլլալ ի մա-
սին իւր ընելու գործին կամ ստանալու
վարձատրութեան: Ասոր պատճառն այն
է որ իրենց գործին աղէկ և արագ կա-
տարուին ուղղութեան այդ տեսակ երկ-
րաստարգր կը փնտռեն: Սակայն ձիւք
և ճարտարութեան աւելի կարեւոր բան
մը կայ: Խիղճն է այն: Ոմանք կը կա-
տարեն այնչափ գործ զոր իրենց ըն-
դունած թոշակին հաւասար կը համա-
րին: Ուրիշներ որչափ կարելի է քիչ
կ'աշխատին, այսինքն՝ այնչափ միայն որ
իրենց պաշտօնէն չհանուին: Առաջին
կարգին վերաբերողները վերջին աստի-
ճանի ճշդութիւն փնտռող են. միւսին
վերաբերողներուն ըրածն անհաւատար-
մութիւն է: Իսկ երկու կարգերուն մէջ
տեղ շատ կարգեր կան: Այս բոլոր

կարգերէն դուրս կը դանուի այն գոր-
ծաւորը որ իւր անմիջական դրամական
շահէն անդին կը նայի, որ երբեք ինքն
իրեն չհարցնէր, «Առած թոշակէս աւելի
ստակի գործ կը հանե՞մ», այլ իւր բո-
լոր ջանքով կ'աշխատի այն մարդուն
համար որ իւր ժամանակն ու աշխա-
տութիւնը գնած է. վասն զի ամէն
գործատէր անտարակոյս կ'ուզէ որ գոր-
ծաւորը իրենց կրցածն ընեն, իւր փոր-
ձառութիւն զայդ յուսալ տայ իրեն
թէ ոչ:

Ասով ըսել չենք ուղեր թէ մէկը
պէտք չէ լաւ վարձք ուզէ և անկալի
իւր ըրած լաւ գործին համար, բայց
խնդիրը սա է որ երբ երկրաստարգր մը
գործի մը մտած է, պարտի կրցածն
ընել առանց նկատողութեան առնու-
իւր ընդունած թոշակը: Վարպետ այլ
ծոյլ գործաւորը պէտք չէ խորհի թէ
որովհետեւ վարպետ է, իւր աէրը չկրնար
առանց իրեն գործ յառաջ տանիլ:
Գործի մէջ խիղճ ունեցողը վարպետ
կ'ըլլայ, և այն որ ամէն պարագայի մէջ
կրցածը կ'ընէ, աւելի պատեհութիւն
ունի սանդուխին դադար զանալու,
քան այն անձը որ կարողութիւն ունի
բայց չուղեր զայն գործածել: Սակայն
պէտք չէ դիւրաւ դժհայտնել խիղճը,
եթէ ոք կ'ուզէ բարձրագոյն գերազան-
ցութեան հասնիլ: Պէտք է խիստ և
անդադար անձնաքննութիւն ընել որ-
պէս զի ժամանակի աւաղանին, օրուան
աշխատութեան, մէջ ծակեր չբացուին:
Երբեք ժամանակ չվատնելու ունակու-
թիւնն ամենակարեւոր յատկութիւն մ'է:
աշխատութեան մէջ խիղճ ունեցողը
կրնայ կազմել այս ունակութիւնը:

Բայց մինչև ցարդ խօսեցանք այն աշ-
խատութեան վրայ որոյ փոխարէն դրամ
կը տրուի: Խիղճը դիւրաւ կը դժհայտն
կատարուած կրօնական գործերէն: Փոքր
պարտականութիւնները զանց կ'առնուին
այն հաւատքով թէ զանցառութիւնը
գիտողութեան չառնուիլ: Լաւագոյն
խորհուրդը և ֆիզիքական ամենէն ե-
ռանդուն աշխատութիւնը երբեք պէտք
եղածէն աւելի աղէկ չեն այն Տէրոջ

համար որում կը ծառայենք: Եթէ հոս
խղճմտօրէն աշխատողը բարձր թոշակ
կը ստանայ, ո՞րչափ աւելի մեծ պիտի
ըլլայ այն վարձքը, որ, ինչպէս խոս-
տում եղած է, մեզ պիտի տրուի Աս-
տուծոյ «Ապրիս» էն ետքը:

ՀՐԵՇՏԱԿՆԵՐՈՒՆ ՊԱՇՏՈՆԸ

Հրեշտակներն ի՞նչ են, և ի՞նչ է ա-
նոնց պաշտօնը: Հրեշտակները բարձր
կարգի արարածներ են, հոգի են, որ
Աստուծոյ աթուր կը շրջապատեն, և
ինչպէս յայտնի է անոնց անունէն, որ
պատգամաւոր կը նշանակէ, անոնց
պաշտօնն է ամենայն վտէրէ վտա-
րել Ամենակարողին կողմը և նպատակ-
ները: Անոնք այս յատկութեամբ ա-
ռաւել քան հարկւր անդամ յիշուած
են Հին Կտակարանին մէջ, և իբր եր-
կու հարկւր անդամ՝ Նոր Կտակարանին
մէջ: Աստուծոյ որդիներն ըլլալով ներ-
կայ էին երկրիս ստեղծման, և Աստու-
ծոյ անսահման զօրութիւնը, իմաստու-
թիւնը և բարութիւնը տեսնելով զՆա
փառաբանեցին: Մերթ մարդու երեւոյթ
կ'առնուին, երբեմն իրենց երեւոյթին
մէջ ուշադրաւ բան մը չունենալով և
երբեմն փայլուն հանդերձներ հագած,
և Եհովայի խորհրդաւոր պատգամ-
ներն առած երկինքէն երկիր կ'իջ-
նէին Անոր ծառաներն առաջնորդելու
և պաշտպանելու համար: Այս կերպով
երեւող հրեշտակն ընդհանրապէս Ուխ-
տին կամ Տէրոջը, այսինքն Եհովային,
հրեշտակն էր, և եթէ Սուրբ Գրոց
ինչ ինչ մասերն իրարու հետ բաղդա-
տենք, որոշ պիտի տեսնենք թէ Ուխ-
տին այս հրեշտակն ուրիշ անձ չկրնար
ըլլալ բայց Քրիստոս: Յակոբի հետ
զօտէմարտող անձին համար կ'ըսուի
թէ Քրիստոս էր (Եփես. 1. 24-32):

Սակայն Նոր Կտակարանին մէջ ալ
յաճախ կը յիշուի թէ հրեշտակներն
սպասաւորութիւն ընող էակներ են:
Յիսուս ինքն ըստ որ եթէ ուզէ կրնայ
տաններկու դունդէն աւելի հրեշտակ-
ներ օգնութեան կանչել: Երբայեցւոյ
Թղթոյն հեղինակը հրեշտակներուն բիւ-

բաւոր ըլլալը յիշելէ զատ բացայայտ կերպով կ'ըսէ թէ «անոնք ամէնը սպաւորող հոգիներ են, որոնք սպասաւորութեան կը խրկուին անոնց համար՝ որ փրկութիւն պիտի ժառանգեն»։ Քաւութեան հրաշալի գործին կատարման համար հրեշտակաց վերջին աստիճան փափաքող ըլլալն ասկէ յայտնի է որ ամբողջ երկնային զօրքը ներկայացունող քերովբէները ժողովքի խորանին և տաճարին մէջ քաւութեան վրայ թեւատարած կը կենան և շատ ուշադրութեամբ կը նային անոր որպէս թէ ուրիշ ու է տեղէ աւելի հոն պիտի հասկնան ու սորվին Սատուծոյ կամքը և կատարելութիւնը։ Պետրոս առաքեալ կ'ըսէ թէ հրեշտակները կը ցանկան տեսնել Աւետարանին յաւաքչիւնութիւնը։

Թերեւս ուրիշ հրեշտակներ պաշտօն ունին անհատները կամ դէթ հասարակութիւնները պահպանել և պաշտպանել։ Վասն զի երբ մեր Տէրը մանկանց վրայ կը խօսի, կ'ըսէ թէ անոնց հրեշտակները կը տեսնեն չօրը երեսը։ Ինչ որ ալ ըլլայ, հրեշտակները շատ կը խորհին բարձրանալ ուղող մարդոց հոգեւոր և երբեմն աշխարհային գործերուն վրայ, և անոնց բարօրութեան ու երջանկութեան համար կ'աշխատին։ Յիսուս ինքն ալ ըսաւ թէ Սատուծոյ հրեշտակներուն մէջ ուրախութիւն կ'ըլլայ ապաշխարող մեղաւորին համար։ Մեր Տէրով ամբողջ գիշեր մը աղօթելէն ետքը, նաև Գեթսեմանի պարտէզին մէջ բռնուելէն քիչ առաջ Սնոր ունեցած սաստիկ տագնապին ատեն հրեշտակ մը զօրացուց զՆա, և հարկ չկայ ըսել թէ այսօր ալ երբ քրիստոնեայք ներդութեանց և տարակուսանաց կ'ենթարկուին, հրեշտակներն անոնց ծառայութիւն կ'ընեն։ Հրեշտակ մը բանտէն հանեց զՊետրոս։ Հրեշտակ մը Կոնստանդնուպոլսի պատուիրոց որ Յովսէփ մարգարէի զրկելով Պետրոս առաքեալը կանչէ։ Հրեշտակ մը զՓիլիպպոս անապատը զրկեց գիմնաւորելու եթէովպացի ներքինին։ Հրեշտակ մը եկաւ Պողոսի քով այն ահաւոր գիշերը յորում անոր նաւը խորտակեցաւ։ Հրեշտակ մը զՅովհաննէս մխիթարեց անբնակ Պատմոս կղզւոյն մէջ։ Եւ Սուրբ Գրոց մէջ դրանում բոլոր օրինակներէն յայտնի կը տեսնուի թէ ինչպէս անցելոյն մէջ նոյնպէս այսօր հրեշտակներն իրենց բոլոր ջանիւք և զօրութեամբ կ'աշխատին յառաջ տանիլ փրկութեան գործը։ Տաւաղոյս չկայ որ Եբրայեցւոց թղթոյն մէջ յիշուած և զմեզ շրջապատող վկայից բազմութեան մէկ մասն ալ կը բաղկանայ հրեշտակներէ, որք քրիստոնեայ ժողովուրդներու վրայ կը թռչտին, զանոնք կը դիտեն և ամէն ճամբրիտ աշակերտի յաջողութեան վրայ կ'ուրախանան։ Կը մխիթարուին հաւատարմով թէ

շրջապատուած ենք, կը դիտուինք և վտանգի ժամանակ կ'առաջնորդուինք ու կը պաշտպանուինք անտեսանելի արարածներէ, թէ և չենք կրնար յայտնապէս հաղորդակցիլ անոնց հետ։ Այսպիսի հաւատք մը թէ՛ բանաւոր է և թէ՛ մեծ ուրախութեամբ ու երջանկութեամբ կը լեցունէ մեր կեանքը։

Ո՞ՐՆ Է ԻՐԱԿԱՆ ԱՄԵՐԻԿԱՆ [Խմբագրական]

Ամերիկացի սրախօս հեղինակ մը կ'ըսէ թէ ամէն մարդ երեք տարբեր անհատ է։ Եթէ, զոր օրինակ, խօսինք Յովհաննէսի վրայ, նախ կայ Յովհաննէսի Յովհաննէսը, ապա՝ Յովհաննէսի բարեկամաց Յովհաննէսը, նաեւ՝ ուրիշ մարդոց Յովհաննէսը. այսինքն՝ կայ Յովհաննէսի իւր վրայ ունեցած գաղափարը, Յովհաննէսի բարեկամաց անոր վրայ ունեցած գաղափարը և ուրիշ մարդոց անոր վրայ ունեցած գաղափարը։ Այս երեք գաղափարներն իրարմէ շատ տարբեր կրնան ըլլալ, եւ եթէ հարցնենք թէ ո՞րն է իրական Յովհաննէսը, պատասխանը պիտի ըլլայ, «Ոչ մին»։ Այդ երեք պարագայից մէջ մարդուն ճշմարիտ պատկերն աստիճան մը կը խեղաթելուի ինքնահաւանութեան, բարեկամութեան, ազիտութեան միջոցաւ կամ ուրիշ պատճառաւ։

Թուրքերէն Աւետարանի 42 և 43 թիւերուն մէջ հրատարակեցինք թղթակցի մը Ամերիկայէ դրած մէկ նամակը, յորում Ամերիկայի նկատմամբ այն գաղափարը զոր այս երկրին մէջ շատեր ունին՝ հակադրութեան կը դնէ այն Ամերիկային հետ զոր ինք գտած է հոն երթալէն ի վեր։ Յայտնի է թէ մեր թղթակիցը ջանացած է մէկ ճշմարիտ պատկերը ներկայացունել այն երկրին ուր կը գտնուի։ Կը կարծենք թէ ամէն ոք անոր նամակին ոճէն պիտի համոզուի թէ նա բան մը գիտմամբ չափազանցած կամ սխալ ներկայացուցած չէ. այսու հանդերձ եթէ մեզ հարցուի թէ անոր նկարագրութիւնը կամ թէ այն գաղափարը զոր ուղղել կ'ուզէ՝ ճշմարիտ Ամերիկան կը ներկայացունէ, մեր պատասխանը պիտի ըլլայ, «Ոչ մին»։

Այն սխալ գաղափարները որով շատեր Ամերիկա կ'ուզեւորին՝ ուղղութեան սլեռք ունին, եւ ուրախ ենք որ մեր թղթակիցը իւր պատմութիւնն իբրեւ աղանատես կը պատմէ իւր բառերով։ Ամերիկայի մէջ չարութիւն և Գրիստոնէութեան ոգւոյն հակառակ բան շատ կայ, եւ հոն կրնանք գտնել այնքան ապականեալ և գիւտնաման մարդիկ որքան կրնան գտնուիլ ուրիշ տեղ երկրիս երեսին վրայ։ Սակայն տարակոյս չունինք թէ մեծագոյն մասն այն Արեւելցւոց որ Ամերիկա կը գտնուին այժմ կամ հոն քանի մը տարի մնալէ ետքը հոս վերադարձած են՝ պիտի ըսեն թէ մեր թղթակցին նամակն ընդհանրապէս սխալ տպաւորութիւն կը թողու։

Կարելի չէ ուրանալ թէ վերջին քառասուն տարեաց միջոցին շատ կերպերով դէպ ի յոռին փոփոխութիւն մը տեղի ունեցած է Ամերիկա։ Մեր թղթակիցն այս փոփոխութեան զլսաւոր պատճառը կուտայ երբ կը խօսի օտարազգեաց այն մեծ բազմութեանց վրայ որ երկրիս չորս կողմերէն հոն եկած են և աշխարհի գրեթէ բոլոր լեզուները կը խօսին։ Մանկութեան ատեն

քիչ անգամ Անգղիերենէ զատ ուրիշ լեզու կը լսուէր հոն. բայց 1856-էն մինչև 1892 11,188,556 գաղթականք մտած են երկրը։ Միայն 1882 տարւոյ մէջ 788,992 գաղթականք մտան։ 1890 տարւոյ մարդահամարը կը ցուցնէր թէ այդ տարին Միացեալ Նահանգաց մէջ կային 9,249,547 անձինք որ օտար երկիր ծնած էին, եւ ասոնք իրենց Ամերիկա ծնած զաւակներուն հետ կը կազմէին ամբողջ ժողովրդեան գրեթէ մէկ երրորդը։ Այս գաղթականներն անտարակոյս իրենց հետ բերին այն երկրաց գաղափարներն ու քաղաքակրթութիւնը ուրկէ եկած էին։ Այնքան բազմութեամբ կու գային որ ամերիկեան ազգը ժամանակ ունեցած չէ զանոնք իրեն հետ ձուլել։ Ասոնք քաղաքներուն մէջ խոնուած են։ Նիւ Եորքի և Շիքագոյի մէջ թաղեր կան որ այժմ աւելի գերմանական, կամ իտալական, կամ պոնտոփական կամ սքանտինաւիական են քան ամերիկեան։ Այս գաղթականներէն ոմանք ընտիր քաղաքացիներ եղած են, բայց ուրիշներ ևս կը կազմեն ժողովրդեան ստորին և ոճրագործ դասուն մեծ մասը։

Մեր թղթակցին նամակը սխալ գաղափար կու տայ Ամերիկայի հարստութեան նկատմամբ։ Վիճակագրութիւնը կը ցուցնէ թէ Ամերիկա աշխարհի ամենէն հարուստ երկիրն է։ Թերեւս աղէկ բան մը կ'ըլլար, եթէ ճշմարիտ ըլլար մեր թղթակցին ըսածը թէ հոն մատի վրայ կրնան համարուիլ անոնք որ 100,000-էն 15,000,000 ոսկի ունին։ Աւելի աղէկ է որ երկրին մեծ հարստութիւնը շատերուն մէջ ցրուած ըլլայ, քան թէ քանի մը անձանց ձեռքը գտնուի։ Սակայն մեր թղթակցին խօսքը շատ սխալ է։ Նիւ Եորքի և Շիքագոյի լրագիրը քանի մը ամիս առաջ հրատարակեց Ամերիկայի միլիոնատէրներուն ցուցակը. այն անձանց՝ որ միլիոն տոլար (227,000 ոսկի) կամ աւելի ունին։ Իւրաքանչիւրին անունը եւ ինչ կու թեան տեղը յիշուած էր, եւ ցուցակը թերթին քանի մը թիւերուն մէջ շարունակուեցաւ։ Հարիւրաւոր միլիոնատէրներ կային երկրին ամէն կողմը ցրուած։ Անշուշտ շատ աղքատներ և անգործներ կան։ Մասնաւորապէս ներկայ ժամանակին մէջ ճշմարիտ է այս, վասն զի Ամերիկա երկու մտական տագնապի մը մէջ կը գտնուի։ Սակայն մեր թղթակիցը կը սխալի երբ կ'ըսէ թէ Ամերիկայի մէջ 50 մէկմիլիոն չեւ մէկ տոլար (125-էն 24 դան) օրական առնող գործաւորներուն թիւը երկու տոլար առնողներուն թիւոյն տասնապատիկն է։ Արդ՝ Մասաչուսէց նահանգը, ուրկէ մեր թղթակիցը կը գրէ, ձեռարկեստից կեդրոնն է. նաեւ այս նահանգին կառավարութիւնն վիճակագրութիւն պարտաւորութիւնն կատարեալ կազմակերպութիւնն ամենէն կատարեալ կազմակերպութիւնն ունի։ Պաշտօնական տեղեկագիրներէ կը տեսնենք թէ Մասաչուսէց նահանգին ձեռարկեստից եւ մեքենական արհեստից մէջ աշխատող բոլոր արու գործաւորներուն աշխատող բոլոր արու գործաւորներուն մէկ հինգերորդը միայն, որոյ մեծ մասը սղալը կը կազմեն, եօթն տոլարէ նուազ չաքաթական կը ստանան, եւ անոնց երկու երրորդը մէկուկէս տոլար կամ աւելի օրական կը ստանան։ Գործարաններու մէջ աշխատող կանայք նուազ վարձք կ'առնեն, բայց Յիւրէ հանդիսին յօգուածագիրներէն միոյն Մասաչուսէցի մէջ եւ անկէ դուրս գտնուող գործարաններու նկատմամբ հաւաքած վիճակագրութեանց նայելով՝ քաւութեան քաղաքացիներուն մէջ աշխատող

կանայք միջին հաշուով մէկ տուար հինգ
սէնթ օրական կ'ընդունին, մինչ բրդեղինաց
գործարաններու մէջ աշխատող արք մէկ
տուար երեսունհեռութ սէնթէ մինչեւ մէկ
տուար եօթանասունհեռութ սէնթ օրական
կը ստանան: Հանքերու մէջ պարզ գործե-
րով զբաղող գործաւորք մէկուկէս տուար
օրական կը ստանան, մինչ լաւ ատաղձա-
գործներ երեքէն մինչեւ երեքուկէս տուար
կը ստանան: Անհատ անձինք կրնան աւելի
ցած օրական առնուլ: Ասոնք միջին վարձ-
քերն են որ գտնուած են վերոյիշեալ ար-
հեստներուն մէջ աշխատող հազարաւոր
գործաւորներու վարձքերն իրարու հետ
բաղդատելով:

Ժողովրդեան բարեկեցութեան միջին աս-
տիճանը գտնելու մէկ ուրիշ կերպն է նայիլ
սպառուած արմտեաց եւ մսի քանակու-
թեան: Բաղդատութիւն մը ընելով կը տես-
նենք որ այդ առարկայից իւրաքանչիւր տե-
սակէն մարդ զուլս Եւրոպայի մէջ որքան
կը սպառի, Ամերիկայի մէջ այդ քանակու-
թեան կրկնապատկէն ալ քիչ մը աւելի
կը սպառի: Այսինքն՝ հասարակ Ամերիկացին
հասարակ Եւրոպացւոյն երկու անգամէն
աւելի աղէկ կ'ուտէ: Անգղիացին գրեթէ
Ամերիկացւոյն չափ միս կը սպառէ, բայց
անոր կէսին չափ արմտիք կը սպառէ: Երբ
Ամերիկացին տասն քաշմիս եւ տասն քաշ
արմտիք կը սպառէ, Գերմանացին կամ
Ֆրանսացին եօթն քաշ միս եւ վեց քաշ
արմտիք կը սպառէ: Թերեւս Ամերիկայի մէջ
սպառուած արմտեաց մէկ աւելի մեծ մասը
ընտանի անասուններ կերակրելու կը գոր-
ծածուի, բայց ընդհանուր հաշուով ամե-
րիկեան ժողովուրդն աւելի աղէկ կ'ուտէ
քան ո եւ է ուրիշ ժողովուրդ:

Մեր թղթակիցը կ'ըսէ թէ Նիւ Եորքի,
Պոսթոնի եւ Շիքագոյի մէջ հազարաւոր եւ
բիւրաւոր տուններ կան, այնքան աղտոտ
որ անասնոց ընակութեան իսկ յարմար չեն:
Կը կարծենք թէ կան այդպիսի տուններ,
թէեւ երբեք մտած չենք այդպիսի տեղ մը:
Գիտենք որ ամերիկեան մեծ քաղաքներուն
մէջ բնակիչք չափազանց խռնուած են եւ
թէ վարձու տրուած մեծ տուններու մէջ
շատ աղտոտութիւն եւ թշուառութիւն կը
տիրէ: Այս ողորմելի տուններուն մէջ բնա-
կողներուն թէեւ ոչ ամէնը բայց մեծ մասը
խեղճ գաղթականներ են, որոց գրեթէ բոլոր
ստակն սպառած է երբ Ամերիկա հասած են
եւ որք ո եւ է գրամաղուլս չունին որով
կարենան հոն գործի սկսիլ լաւագոյն պա-
րագաներու մէջ:

Ասոնք որ այս երկրէն Ամերիկա կ'երթան
առանց ստակ եւ բարեկամներ ունենալու՝
ամերիկեան ընկերութեան այս ամենէն
ստորին եւ չքաւոր խաւին մէջ իյնալու
վտանգին նշաւակ կը գտնուին, եւ եթէ
գործ գտնեն, շատ հաւանական է որ
ի սկզբան պարտաւորին աշխատիլ քիչ ստա-
կով, իրենց շուրջը գտնուող հասարակ գոր-
ծաւորներէն աւելի պակաս վարձք առնելով,
եւ ինչպէս մեր բարեկամներէն շատեր
կրնան վկայել, այդ անձինք գործ գտնելու
աւելի դժուարութիւն կը քաշեն եթէ Անգ-
ղիերէն չեն գիտեր:

(Շարունակել)

ՅԱՐԴ ԱՆԼՈՅԾ ՄՆԱՅԱԾ ԽՆԴԻՐՆԵՐ
ԶՈՐՍ ԿՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐԷ ԷՏԻՍԸՆ
(Է. Ճ. Էրբերտ)

Թոմաս Է. Էրբերտ, երբ կը շնորհաւոր-
ուէր իւր ծննդեան քառասունհեռեկերորդ

տարեդարձին օրը, ըսաւ թէ ինք իւր կեանքը
չէր չափեր տարիներով, այլ՝ նշանաւոր
գործերով կամ գիտնական պայքարներով:
Յետոյ խոստովանեցաւ թէ իւր առջեւ ու-
նէր մղելու այդօրինակ շատ պայքարներ, եւ
թէ յառաջ չէր նայեր հանդստեան ժամա-
նակի մը վրայ, հաւատալով թէ, գէթ իրեն
համար, երջանկագոյն կեանքն է գործօն
կեանքը: Մր. Էրբերտ իւր աշխատութեանց
եւ պայքարներուն վրայ խօսելով ըսաւ.

«Ես զիս չեմ նկատեր զուտ գիտնական,
ինչպէս բազումք ըսած են թէ եմ: Չեմ
հետազոտեր բնութեան օրէնքները, եւ ը-
րած չեմ այսպիսի օրէնքներու մեծ գիւտեր:
Ես չեմ ուսումնասիրեր գիտութիւն, ինչ-
պէս ուսումնասիրեցին զայն Նեւտոն, Գէի-
լէր, Ֆէրէսէյ եւ Հէնրի, լոկ ճշմարտու-
թիւն սորվելու նպատակաւ: Ես եմ լոկ
հնարիչ մը: Իմ ուսումնասիրութիւնք եւ
փորձարկութիւնք կատարուած են բոլորո-
վին առեւտրական օգտակարութիւն եւ
պիտանութիւն ունեցող բաներ հնարելու
նպատակաւ:»

Երբ Մր. Էրբերտի հարցուեցաւ իւր պայ-
քարներուն եւ այն գործոց մասին որովք
նա կը չափէր իւր կեանքը, ըսաւ թէ իւր
գործոց մեծագոյնը կը համարէր, իւր աշ-
խատութեանց կանխագոյն մասին մէջ,
ձայնագրութեան գիւտը: «Այդ էր», ըսաւ,
«զուտ եւ պարզ գիւտ: Որչափ գիտեմ,
անոր նկատմամբ երբեք թելադրութիւն չէր
եղած: Գիւտ՝ ըստ պատահման, մինչ կը
կատարուէին ուրիշ գիւտի մը փորձերը,
որք առաջնորդեցին հնարել ձայնագրու-
թիւնը:»

«Իմ երկրորդ աշխատութեանս արդիւնքն
եղաւ ելեկտրական լամպարին (incandescent
lamp) հնարումը: Հարկաւ յառաջագոյն
թելադրուած էր ելեկտրական լամպարը:
Ապարդիւն ձեռնարկներ եղած էին զայն
պատրաստելու՝ մինչ ես գեռ չունէի որ եւ
իցէ ծանօթութիւն հետադրութեան վրայ:
Ինչ որ ըրի էր յերեւան բերել այնպիսի գործ
մը որ արժէք ունենար առեւտրական տե-
սակէտով: Իբր երեք տարի աշխատեցայ
անոր վրայ: Փորձերէս ոմանք շատ վա-
ժուկ էին եւ շատ դժուար: Անոնցմէ ո-
մանք պէտք ունէին այնպիսի օգնութիւն-
ներու որ մեծածախ էին: Ըստ իս այդ էր
իմ կատարած գլխաւոր գործը: Ստուգիւ այդ
էր իմ առաջին գործս որ ըրաւ զիս անկախ,
եւ գիւրութիւն ընծայեց ինձ սկսել ուրիշ
ձեռնարկներու եւս առանց արտաքուստ
գրամագլուխ փնտռելու:

«Իմ ապագայ աշխատութեանցս եւ պայ-
քարներուս մէջ, կ'աւելնալիմ թէ, կարող
պիտի լինիմ բացարձակապէս հայթայթել
գիւտերու համար հարկաւոր ծախքերս ա-
ռանց կարօտ լինելու այլուստ օգնութեան:
Այժմ բաւական բարեբաղդ եմ ունենալով
գրամագլուխ, զոր պիտի գործածեմ այս
աշխատութեանց մէջ: Կարեւորագոյնս աշ-
խատութեանց զոր ունիմ մտքիս մէջ, այն
է որում կը զբաղիմ քանի մը տարիներէ
հետէ: Երկար ժամանակէ հետէ համոզում
մը ունիմ որ կարելի է հնարել մետաղահա-
ւաք գործի մը, որ մեծապէս պիտի պարզէ
հողէն եւ ժայռէն երկաթ հանելու հասարակ
եղանակները, եւ պիտի լինի այնպէս շատ
աւելի գիւրագոյն քան այն կերպերը որ
պիտի գտնէ ընդհանուր ընդունելութիւն:
Հարկաւ կ'աւելնալիմ մագնիսական երկաթի
մետաղին: Նիւ ձըրզիի լեռներէն ոմանք
կը պարունակեն իրօք անսպառելի մթերք

այս մագնիսական մետաղէն, բայց զայն
հանքէն հանելու ծախքը մեծ եղած է: Այս
երկաթը անմաքն է ուրիշ երկաթի հանա-
ծոյի: Այս հանածոյէն չորս տակառաչափ
պէտք է մէկ տակառաչափ զուտ երկաթ
արտադրելու համար, եւ սակայն քանի մը
տարի առաջ տեսայ որ եթէ այս հանածոն
զտելու մեթոտ մը գտնուէր, եւ հանքերն
հսկողութեան ներքեւ առնուէին, ահագին
շահու գործ մը յերեւան պիտի դար, եւ
սակայն աւելի աժան երկաթի հանածոյ մը
պիտի երեւէր վաճառանոցին մէջ: Շատ
աշխատեցայ սոյն խնդրով, եւ ըստ մասին
յաջողութեամբ, վասն զի կարող եղած եմ
իմ մեթոտներովս հանել այս մագնիսական
մետաղը բաղդատապէս սակաւ ծախքով, եւ
իմ գործարաններէս արտադրել մաքուր եր-
կաթ: Եւ սակայն դո՛ւ չեմ իմ մեթոտնե-
րէս. եւ ուստի քանի մը ամիս առաջ որո-
շեցի թողուլ հին մեթոտները, եւ ձեռ-
նարկել այս գործին բոլորովին նոր գրու-
թեամբ մը: Մեքենայի մը իբր տասն մա-
սանց կարեւոր փորձերը կատարեցի կա-
տարեալ մեքենայ մը պատրաստելէ առաջ,
եւ արդէն յաջողած եմ անոնց ութին մէջ:
Միայն երկուք կը մնան լուծուելու: Երբ
ձեռնարկս կատարելագործի, կարծեմ պիտի
ձեռք բերեմ հանքագործական կաղամաներ
եւ արտօնութիւններ, որովք պիտի իջնէ
ելեկտրական լամպարին յարգն առեւտրա-
կան տեսակէտով, եւ ստուգիւ, գէթ յաչս
իմ: Ինչ եւ լինին շահերը, ես ինքն պիտի
ստանձնեմ ընել անոնց ծախքերը, վասն զի
սոյն ծրագրին մէջ զիմած չեմ գրամատեարց
ձեռնտուութեան:»

Մր. Էրբերտի հարցուեցաւ թէ չէ՞ր ու-
ղեր աւելի պարզ խօսիլ այս գիւտին վրայ,
բայց նա ըսաւ սա հետագայ խօսքը միայն.
«Երբ մեքենան յերեւան դայ այնպէս ինչ-
պէս կ'աւելնալիմ, կարող պիտի լինի օրը
քսան հազար տակառաչափ հանածոյ զուտ
մետաղի վերածել հինգ հինգ մարդերէ բաղ-
կացեալ երկու խումբի վտփոխակի աշխա-
տութեամբ: Այս ըսել է թէ տասն գործա-
ւորք միասին քսան ժամ գործելով, կարող
պիտի լինին այս հանածոն առնուլ, ձմել,
վերածել երկաթը շաղախի նման բանի մը,
զտել ժայռէն եւ հողէն, եւ շինել զուտ
երկաթ, եւ ընել զայս այնքան աժան որ
անոր առեւտուրը բոլորովին մեր ձեռքը
պիտի ըլլայ:»

Մր. Էրբերտ իւր այս ձեռնարկին վրայ
կը խօսի այնպէս՝ որպէս թէ արդէն իսկ
կատարելագործուած լինէր գործնականա-
պէս. եւ իւր խօսքերէն յայտնի կ'երեւէր
թէ միտքը արդէն կը խորհէր նոր ձեռնար-
կի մը վրայ, որում պիտի սկսի այն ինչ
իւր մետաղահաւաք գործին կատարելագոր-
ծէ, եւ գործը կարենայ թողուիլ կարող
երկրորդական անձանց:

Հարցուեցաւ թէ կը հաճէ՞ր ըսել ի՞նչ կը
մտածէր իւր յաջորդ ձեռնարկին վրայ, եւ
պատասխանեց. «Կարծեմ, այն ինչ կա-
տարելագործի մետաղահաւաք գործին, ու-
շաղրութիւնս պիտի դարձունեմ միոյն այն
մեծ խնդիրներէն զոր երբեք խորհած եմ
լուծել. այն է՝ ուղղակի տիրել հանքածխոյ
մէջ մթերեալ ոյժին, այնպէս որ գործած-
ուի այն առանց ումպէտ վտանգութեան եւ
շատ փոքր ծախք: Հանքածխոյ պարու-
նակած բնական ոյժին իննսունն առ հա-
րիւր այժմ կը կորնչի գործնական գորու-
թեան վերածուելու ժամանակը: Կը ցրուի
ջերմութեան հետ՝ կաթսայի բաժանմանց

ծխաններուն միջոցաւ դուրս ելլելով, Կը նշմարէր զայն երբ կը մտնէր սրահ մը ուր կը գտնուէր հնոց եւ կաթսայ: Մեծապէս կը վառնուէր նաեւ թաղուն ջերմութեան արտադրութեան հետ ջուրէ շողող փոխութեան ժամանակ: Արդ սա է ահաւոր վառնութիւն, եւ մինչեւ իսկ մահուկ մը կրնայ տեսնել որ եթէ այս վառնութեան առաջին առնուի, արդիւնքը պիտի լինի անհամեմատ նուազում ծախսուց ամէն բանի որ կը գործուի ելեկտրականութեան կամ շողող ջրով թեամբ: Իրօք, անհամեմատ պիտի աժանցունէ այն՝ կեանքի բոլոր պիտոյից եւ պերճանաց ծախքը, եւ կարծեմ արդիւնքն աւելի հզօր ազդեցութիւն պիտի ընեն քաղաքակրթութեան վրայ քան զոր ըրած են շողող ջրով եւ ելեկտրականութեան գիւտն եւ կիրառութիւնը: Իրօք ի բաց պիտի արտաքսէ շողող ջրովները եւ շողող կաթսաները:

«Պիտի կարողացունէ քսան հազար ձիու ոյժ ունեցող ովկիանոսի շողողաւ մը՝ կըտրել Ովկիանոսն աւելի արագութեամբ քան զոր այժմ կը կարեն սրբնթաց շողողաւք, եւ պիտի ունենայ վառելու միայն երկու հարիւր յիսուն տակառաջալի հանքածուխ փոխանակ երեք հազարի, որ այժմ կը գործածուի, այնպէս որ, հարկաւ բեռանց վարձքը եւ ուղեւորաց անցագինը մեծապէս կը թեթեւայ: Անհամեմատ կերպով պիտի նուազեցունէ ձեռարուեստից եւ վաճառականութեան ծախքերը: Ելեկտրականութեան հոսանքը պիտի հանէ ուղղակի հանքածուխէն, այնպէս որ այլ եւս պէտք պիտի չմնայ շողող ջրովները եւ շողող կաթսայից: Կարի շատ խորհած եմ այս խնդրոյն վրայ, եւ արդէն ունիմ իմ տեսութիւնս փորձարկութեանց կամ անոնցմէ ոմանց վրայ, որ թերեւս պէտք պիտի ըլլան հանքածուխին մէջ մթերեալ բոլոր ոյժը գործածելու: Այժմ սա միայն կրնամ ըսել թէ հանքածուխը պիտի զրուի ընդունարանի մէջ, այնուհետեւ հարկաւոր միջոցները պիտի գործածուին, եւ այսպէս ի յայտ պիտի դայ անոր ոյժը, եւ ի զուր պիտի չվառնուի, այլ ամբողջովին յօգուտ պիտի գործածուի: Եւ ահա այս ոյժին միջոցաւ ուղեւորած աստիճան ելեկտրական գործութիւն պիտի կրնայ ձեռք բերուիլ: Այո, պիտի կրնայ ձեռք բերուիլ: Ես երբեք չունիմ տարակոյս: Մանրամասնութիւններէն զոմանս արդէն քաջ ուսումնասիրած եմ, կարծեմ, կամ դէթ վստահ եմ թէ զիտեմ անոնց քաջ վերահասու լինելու համար գործելու ճամբան: Կարծեմ պէտք է զայս ընեմ իմ յաջորդ աշխատութեանս առարկան: Թերեւս տարիներ պիտի անցնին մինչեւ որ ի կատար հասնին, եւ թերեւս շատ ժամանակ չանցնի:»

Մ. Էտիսըն աւելի դէպ յառաջ կը նայի քան այս առաջադրեալ աշխատութիւնը, վստահ չի ըսու: «Շատ հաւանական կը թուի ինձ թէ պիտի փորձեմ ծովու վրայ նշանայի խօսելու իմ մէկ յատակագիծս: Ասոր դադարաւոր արդէն բաւական ծրագրած եմ մտքիս մէջ: Պարտիմ ի գործ ածել այն քաջածանօթ սկզբունքը թէ ջուրը քան զօդն աւելի կատարեալ միջոց է ձուռններ հաղորդելու, եւ պարտիմ պատրաստել գործիներ որք կրուին ծովագնաց նաւերու վրայ, որովք անոնք կարենան լուրեր փոխանցել կամ ընդունել միջազգային նշաններու ձեռամբ՝ մինչեւ իբր տասն միլոն հեռավորութեամբ տեղի:»

Մ. Էտիսըն կը հաւատայ թէ Շիքակոյ պիտի ըլլայ Ամերիկայի Լոնտոնը յաջորդ դարուն սկիզբները, եւ Նիւ Եորք՝ անոր Լիւբլիու: Եւ կը կարծէ թէ ամենայն հաւանականութեամբ նաւարկելի ջրանց մը պիտի կցէ զՇիքակոյ Ովկիանոսին հետ, այնպէս որ այն քաղաքը լինի մեծ նաւահանգիստ:

ՇՈՒՆՔ ԻՐԲԵՒ ԲԵՌՔԱՇՈՂ ԿԵՆՏԱՆԻՔ

Յուլիս ամսուն Միացեալ Նահանգաց հիւպատոսներուն տեղեկագրաց մէջ կը գտնուի Պելճիոյ Լիէթ քաղաքի ամերիկեան հիւպատոսին հետագայ տեղեկագիրը:

Ի Պելճիա օտարականի մը ուշադրութիւնը գրաւող առաջին նշանաւոր առարկայն է գործող շունը: Անյիշատակ ժամանակէ հետէ այս ժառանգական թափառաշրջիկը իրեն կամքին թողուած է: Հաճոյական ծառայութիւնը զոր մատուցած է յանցելուն իբրեւ օգնական հովուին, իբրեւ պահապան տան, իբրեւ բալխի քաջող հիւսիսային սառնամանեաց երկիրներուն մէջ, այնքան յարմար է իւր բնագոյնը՝ որ արժանի է կոչել աշխատութիւն: Ուստի հոս ի Լիէթ, զառաջինն որա պատմութեան մէջ, ստիպուած է ընել բան մը որոյ վստահ կը զգացուի դժկամակութիւն ընապէս (եւ կարծեմ այն է որ կը բաղկացունէ գործոյ եւ խաղի էական տարբերութիւնը), բայց նա կը տանի այս բեռը ուրախութեամբ եւ իւր գործը կը կատարէ համբերութեամբ: Երեւակայութեամբ ժամանակ անցունող անձինք, չխորհելով այր մարդոց եւ նոյն իսկ կանանց վրայ որոց բեռան մասնակից կ'ըլլայ նա, թերեւս գանգատին թէ շունը մեծ անիրաւութիւն կը կրէ: Բայց զգայութեան տէր անձինք պարտին ուրախ լինել որ նա հոսով ուրեմն գործի կը գործի եւ ստիպում կ'ըլլայ անոր՝ գործել եւ աշխատիլ իւր ապրուստն հայթայթելու համար:

Լիէթ է մեծ հարստութեան եւ մեծ ճարտարագործական գործունէութեան տէր քաղաք, որ ունի աշխարհիս մէջ գործիներու եւ մեքենայից շինութեան մեծագոյն գործարանը, եւ կը գործածէ այնքան թուով ձիեր, որքան կը գործածէ իւր մեծութիւնն ունեցող եւրոպական ուրիշ քաղաք: Եւ սակայն մէն մի ձիու հանդէպ կը տեսնուին անոր փողոցներուն մէջ առ նուազն երկու շուներ բեռ քաշելու կազմածով (բաքս): Օրուան ամէն ժամերուն մէջ կը հանդիպիք անոնց, բայց առաւօտուն կանուխ ծառուղիք լի են անոնցմով: Ապրանք վաճառողներ (ըստ մեծի մասին կանայք) դեղեցկապէս ներկեալ կառքերով, զորս կը քաշեն լաւ կերակրուած շուներ, կը տեսնուին որ կը ջանան առաջինն ըլլալ հոն կանուխ գտնուողներուն մէջ: Գեղեցիկ, բաց զլուսն գեղացի աղջիկ մը, որ թեթեւաշարժ կը քալէ հովիտ գամբու (պահապան շուն մեծ) մը քաշողով ծագիկ սայլի մը քովէն, հաճելի տեսարան է առաւօտուն կանուխ ելող տնձի մը համար: Բայց ոչ միայն պարտիզպանը, այլ նաեւ մսավաճառը, հացագործը, նպարավաճառը, բեռնակիրը, նամակատան կառք վարողը, եւ արդարեւ առ հասարակ ամէն շրջուն արհեստաւորը, այսպէս կը ծառայեցունեն շունը: Անոր քայլերը քան ձիուն քայլերն այնքան արագ են որ մէկ ժամու մէջ անոր առած ճամբուն կրկնապատիկը ճամբայ կ'առնու եւ քան անոր բեռն աւելի բեռ կը քաշէ համեմատութեամբ իւր մեծութեան:

Հասարակ շուն մը սովորաբար կը քաշէ 175 քաշ բեռ, թէպէտ գամբու մը յաճախ ատոր կրկնապատիկը կը բեռցուի: Բեռը կը քաշէ միակ շուն մը, կամ երկու, եւ երբեմն երեք կամ չորս շուներ քովէ քով շարուած, առանց նայելու թէ սայլին կամ կառքին ո՞ր կողմը կը լծուին, առջեւը, ներքեւը թէ ետեւը: Երբ սայլը կը բեռցուի, սայլավարը կը քալէ եւ կ'ուղղէ անոր ընթացքը եւ ըստ հարկին ուսը կը դնէ անիւին: Բայց երբ բեռը վար կ'առնուի, շատ անգամ կ'ելլէ սայլը կը նստի, յառաջակողմը գտնուող իրեն յատուկ տեղը, եւ կը վազցունէ զայն փողոցներուն մէջ Յէուի նման: Տեսած եմ շուներ որ ընդ երկար քալած են փայտի սղոցարանի մէջ՝ անիւը դարձունելու համար: Լիէթից մը, որ իւր սրունքները կորուսանելէն ետքն եւս կը պահէր ծառուղեաց մէջ շրջագայելու փափաքը, ունէր կառք մը, այնպէս շինուած որ տարիներով իւր ընկերն եղող դանիական շուն մը կրնար լծուիլ անոր եւ գրեթէ ծածկուիլ անիւներուն մէջտեղը: Շունն այժմ կանոնաւորապէս կ'երեւի իւր հին բնակավայրին մէջ որպէս նորա բարեկամաց մին: Անասունը ոչ միայն երջանիկ է այնքան որքան երբ կը գեղեցիկ իւր տիրոջը դարձապարաց շուրջը, այլ յայտնապէս կը ցուցնէ թէ հպարտութիւն կը զգայ նա ծառայութիւն մատուցանելուն համար:

Չմոռցուի որ Պելճիացիք երկրիս երեսը գտնուող ամենէն կրթեալ եւ մշակեալ ժողովրդոց կարգէն են, եւ թէ շանց այս նոր կիրառութիւնն է նոցա քաղաքակրթութեան վերջնագոյն եւ լաւագոյն զարգացմանց մին: Չունիմ տարակոյս թէ ասկէ երեսուն տարի առաջ բեռ քաշողի կերպարանքով շուն մը այնքան զիտողութեանց առարկայ պիտի լինէր սոյն քաղաքին մէջ, որքան զիտի լինէր այսօր ի Լուիզիլի կամ ի Մէմֆիս, թէպէտ այժմ այնքան սովորական տեսարան է ժողովրդեան առջեւ որքան ջորին յիշեալ քաղաքաց մէջ:

Խիստ վարմունք եւ ցուկը կապուած զգամաժամանակեայ սովորութիւնը կը թուի թէ նուաճած են այս շանց կուռսէր բնազդները: Վստահ չի այժմ նորա կը վարուին իբրեւ օտարականներ, առանց հպարտ երեւութի եւ թնամական ցոյցերու: Այսու ամենայնիւ կը մնայ դեռ որսորդութեան ընդաբոյս սէրը, որմէ յաճախ օգուտ կը քաղէ ճարտար վարիչը արագեցունելով անոնց վազքը: Թէպէտ սովորած են որսի երթալ առանց հաշիւու: Բայց անոնց աշխատելու սովորութեան աւելի կարեւոր արդիւնքն այն է որ բոլորովին ջնջուած է ոչխար սպաննելու միտումն անոնց մէջ: Յիշեալ երկրին գեղօրէից մէջ մեծցած անձինք կը հաւատեն թէ շանց այդ ունակութիւնը այլ եւս ծանօթ չէ ի Պելճիա, բարեկարգութիւն՝ որ ինքնին կ'արդարացունէ բոլոր շանց իբրեւ բեռնաքաշ կենդանի կիրառութիւնն յԱմերիկա:

Իսկ շանց կերակուրին ծախքը, երբ անոնք բաւական թուով կը պահուին մէկ տեղոյ մէջ ձիւրու նման, 30է մինչեւ 60 փարա է իւրաքանչիւրին համար, ձիու միս եւ սեւ հաց լինելով անոնց ուտեստը: Թէպէտ հոս, ինչպէս եւ այլուր, եթէ մէկ կամ երկու շուն պահուին ընտանիքի մը մէջ, զգալի ծախք մը չերթար: Չկայ նաեւ պայտելու ծախք որ փոքր բան չէ ձի պահողներուն համար:

Չիբրու զարգացման այսինքն՝ նոցա սե-

րունդը ազնուացունելու համար ժամանակ ժամանակ կատարուած բոլոր փորձերուն տեղ այժմ փորձեր կը կատարուին բնական քաղցրութեամբ յարմարութիւն ունեցող շուներ հասցունելու համար:

ՅԱմերիկա նորութիւն է որք կարգաւ ներկարայի ոյժին կորստեան վրայ, մինչ խորհրդոյ առարկայ չըլլար նմին հաւասար այն ոյժը որ յուսմանու կը վատնուի նոյն իսկ ժողովրդեան ոտից շուրջը:

Թէպէտ անկենդան ոյժեր կը կատարեն աշխարհիս ծանր դործերը, մեծ բազմութիւն մը մանր գործերու, որոց անոնք չեն կրնար շահաւորապէս գործածուիլ, կը մնան կատարուելու համար մարդուս եւ նորա օգնական ընտանի անասնոց ձեռամբ: Այդ մանր գործոց համար ձիուն ոյժը շատ կու գայ. բայց աստի ձի պահելու ծախքն ընելու կարող չէ աղքատը: Ուստի այդօրինակ գործեր կը թողուին այս մաքուր, աժան, անձայն եւ մտացի կենդանւոյն, շան, որ, կը թուի թէ ունի ի ընէ մասնաւոր յարմարութիւն զայնս կատարելու:

ՅԱՄԱԿՅՈՒԹԻՒՆԲ

ԺԱ. ՏԱՐԵԿԱՆ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ

4. ՊՈԼՍՈՅ ԵՐԻՏ. ՔՐԻՍՏ. ԸՆԿԵՐԱԿՅՈՒԹԵԱՆ

Հեռեկանը պատրաստուած էր Կ. պոլսոյ Երիտ. Քրիստ. Ընկերակցութեան տարեկան ընդհանուր աւգոթից ժողովոյն մէջ կարգացուելու համար, բայց ժամանակի սղութեան պատճառաւ չկարգացուեցաւ:

Կ. պոլսոյ Երիտ. Քրիստ. Ընկերակցութիւնը շատ անգամ տեղեկագիր պատրաստելու կամ կարգաւոր պատենութիւն չուէնար, եւ այս գէթ սա օգուտն ունի որ փայլուն տեղեկագիր ներկայացունելու շարժաթով աշխատելու փորձութենէն զերծ կը մնանք. այսու հանգերձ կը կարծենք թէ պէտք է գէթ տարին անգամ մը, տարեկան ընդհանուր աւգոթից ժողովոյն առթիւ, Ընկերակցութեան գործոց եւ կացութեան վրայ տեղեկութիւններ հաղորդել հասարակութեան, վասն զի քրիստոնեայ անհատներ եւ քրիստոնէական կաղմակերպութիւններ պարտին տեղեկութիւն ունենալ իրարու վիճակին վրայ, փոխադարձ քաջալերութեան եւ փոխադարձ օգտակարութեան համար: Վասն որոյ ներկայիս Ընկերակցութեան անցեալ տարւոյ գործոց տեղեկագիրը պիտի ներկայացունենք ձեզ:

Գրեթէ ճիշդ տարի մը առաջ Ընկերակցութեան տարեկան ընդհանուր ժողովով նոր Գործ. Ժողով ընտրուեցաւ: Սոյն նորընտիր Գործ. Ժողովոյ պաշտօնավարութեան միջոցին չորս նոր անդամներ ընդունուեցան, այնպէս որ մեր տոմարին մէջ անդամոց թիւը 48էն 52ի բարձրացաւ: Սակայն այս անդամոց շատերուն անունները տոմարի մէջ միայն կը գտնուին, վասն զի կարգ մը անդամներ մայրաքաղաքէս մեկնած են առաւել կամ նուազ հեռաւոր տեղեր, եւ կարգ մը անդամներ ալ թէեւ Կ. պոլիս կը գտնուին, բայց տեղւոյ հեռաւորութեան պատճառաւ կամ այլ պատճառներով հեռու մնացած են մեզմէ: Մայրաքաղաքիս մէջ միշտ այս դժուարութիւնները կան: Անդամներուն մէկ մեծ մասը միշտ կը բաղկանայ դաւաճողներէ որք հոս հաստատուն բնակութիւն չունին: Կարգ մը անդամներ կը բաժնուին մեզմէ, եւ անոնց տեղ ուրիշներ կու գան: Մայրաքաղաքիս ընդարձակութիւնն ալ կարգ մը անդամոց համար կը դժուարացունէ ճշգրտութեամբ կատարել իրենց պարտականութիւնները:

Գործ. Ժողովը ամէն տարի կ'ընտրէ հինգ անդամներէ բաղկացեալ Աւգոթից ու Այցելու Մասնախումբ մը, որոյ պաշտօնն է կիրակնօրեայ աւգոթից ժողովներուն հոգն ստանձնել եւ այցելութիւններ ընել: Այս տարի Գործ. Ժողովը յարմար դատեց երեք անդամներէ բաղկացեալ Երգի Մասնախումբ մը եւս ընտրել, որոյ պաշտօնը պիտի ըլլար աւգոթից ժողովներու մէջ լաւ երգասացութեան հոգ տանիլ: Այս նոր կարգադրութեան օգտակարութիւնը տեսնուեցաւ, վասն զի սոյն մասնախումբին ջանիւք յարմար երգարաններ գնուեցան եւ երգասացութեան մէջ բաւական դարգացում եղաւ:

Գանք Ընկերակցութեան նիւթական կողմին: Ամէն ընկերութիւն զրամի հետ գործ ունի: Մենք ալ մեր հասոյթները եւ ծախքերն ունինք: Այս տարի, ըստ սովորականին, հասոյթի գլխաւոր աղբիւրներն եղան անդամոց բաժնեգրիները, աւգոթից ժողովոյ գանձանակը եւ հանգանակութիւն: Իբր հինգ ոսկի բաժնեգրիներէ գոյացած է, իբր եօթն ոսկի՝ գանձանակէն, եւ իբր երկուքուկէս ոսկի՝ հանգանակութիւնէ: Քառասունութերեք ոսկւոյ չափ ալ պատրաստ դրամ ունինք գանձապահին քով, որ թեւեւ օր մը շէնքի համար գործածուի: Մեր հասոյթն այնքան մեծ չէ, այնպէս որ մեծ ծախքերու տակ չէինք կրնար մտնել, բայց այս հաւաքուած դրամին յոյժ մեծ մասը ծախսուեցաւ տարբեր տարբեր նպատակներու: Ընկերակցութիւնս իւր մասնաւոր պէտքերուն համար շատ ծախք չընէր, այս տարի երգարաններ միայն գնուեցան, եւ ասոնց դրամն ալ հայթայթուեցաւ անդամոց մէջ հանգանակութիւն ընելով, այնպէս որ մեր սովորական հասոյթներէն գոյացած դրամը ընդհանրապէս կը գործածենք այլոց նպատակու համար: Քրդաստանի առաքելական գործին կարեւորութիւնն ամէնքդ գիտէք: Այս տարի ըստ սովորութեան մէկուկէս ոսկի տուինք այդ գործին համար: Մալթիոյ անուիի երկրաշարժէն արկածելոց համար անմիջապէս երկու ոսկի ղրկեցինք: Սբ. Փրկչի աղագային հիւանդանոցին մէկ ոսկւոյ նպաստ մը ըրինք, փափաքելով ցուցնել մեր համակրութիւնն առ այդ բարեսիրական մեծ հաստատութիւնն մեր սիրեցեալ աղբին: Պրուսայի Արեւելեան Որբանոցին եւս ղրկեցինք մասնաւոր հանգանակութեան մը արգիւնքը, 86½ դահ.: Քանի մը կարօտ ուսանողներու զարոցական թոշակին մէկ մասը վճարեցինք: Աղքատներու եղած նպաստները մի առ մի յիշել չենք ուզեր, միայն ընդհանուր կերպով խօսելով սաչափն ըսենք թէ չքաւորներու, անգործներու եւ հիւանդներու օգնութեան ձեռք կարկառած ենք, երբեմն անոնց բնակութեան եւ ուտեստի ծախքը եւ երբեմն անոնց ճամբորդութեան ծախքը տալով: Քանի մը անգամ հիւանդներ հիւանդանոց դրուեցան: Կարգ մը անգործ երիտասարդներու համար ալ գործ գտնելու ջանքեր ըրինք, վասն զի ինչպէս զրամական օգնութեան, նոյնպէս գործի համար շատեր մեզ կը դիմեն: Գործ փնտռողներու ղիւրաւ գործ գտնել կարենալու համար որոշեցինք տոմար մը ունենալ, յորում պիտի նշանակուէին գործ փնտռողներու նաեւ գործաւոր ուղողներու անունները, բայց ցարդ այս որոշումը գործադրելու պատենութիւն չունեցանք: Նաեւ ամէն անգամ չենք սպասեր որ կարօտեալներ զմեզ գտնեն, այլ Աւգոթից ու Այցելու Մասնախումբին ան-

դամները ընկերութեամբ կամ առանձին կ'այցելեն հիւանդներու, աղքատներու եւ միսթարութեան կարօտ եղողներու:

Սակայն Ընկերակցութեան գործունէութեան գլխաւոր ճիւղը կը համարինք կիրակնօրեայ աւգոթից ժողովը: Այս ժողովներն ամէն շաբաթ առանց բացառութեան տեղի ունեցան, յորս 30-40 եւ երբեմն աւելի թուով ունկնդիրք ներկայ կը դրուէին: Չորս անգամ ալ ընդհանուր աւգոթից ժողովներ ունեցանք, որոց ոմանց առթիւ այս սրահը գրեթէ ամբողջովին լեցուեցաւ բազմութեամբ: Աւգոթից ժողովներն այս տարի բաւական կանոնաւորութեամբ տեղի ունեցան. կանոնաւորութիւնը թեւեւ ուրիշ տարիներ եղածէն աւելի էր: Անդամք կարգաւ կը բանային ժողովները աւգոթից նիւթ մը առաջարկելով եւ համառօտ ուղերձ մը ընելով, եւ այնուհետեւ շատեր ժողովներուն կը մասնակցէին աւգոթիւք կամ ուղերձով, ժողովոյն մասնակցող մը առ առաւելն հինգ վայրկեան ժամանակ կրնայ գրաւել, եւ քիչեր այդ սահմանէն կ'անցնէին, այնպէս որ ընդհանրապէս շատեր պատենութիւն կ'ունենային խօսելու կամ աղօթելու: Ուրախալի եւ խրախուսիչ բան չէ տեսնել հին ծանօթ մը կամ օտարական մը որ ժողովոյ մէջ իւր քրիստոնէական փորձառութիւնները կը պատմէ եւ աղօթք կը խնդրէ իրեն համար: Օգտակար չէ լսել փորձառու քրիստոնէի մը սրտագին յորդորները եւ աղօթքները: Քաջալերութիւն չըզգացուի տեսնելով դաւաճներէն եկած հիւր մը, որ իւր հոս անցուցած քանի մը կիրակիներուն մէջ երիտասարդաց ժողովոյն ներկայ կը գտնուի եւ աւգոթից նոր ու քաղցր ձայն մը լսել կու տայ մեզ: Ուրախութեամբ եւ առանց պարծենալու կ'ըսենք թէ մեր աւգոթից ժողովոյն մէջ երբեմն կը պարգուին այնպիսի տեսարաններ որ ճշմարիտ խնդութեամբ կը լեցունեն քրիստոնէից սիրտերը: Մեծ քաջալերութիւն եղաւ մեզ վեցամսեայ ընդհանուր աւգոթից ժողովոյն մէջ լսել Սեբաստիոյ պատուարժան միսթիոնարին վկայութիւնն ի մասին օգտակար ծառայութեանց այն երիտասարդաց որ մեր աւգոթից ժողովներուն կը յաճախէին եւ որ ապա հայրենիք վերադառնալով աշխատած էին ուրիշ երիտասարդաց բարեկաւութեան համար, ի մասնաւորի կարող եղած էին շատ երիտասարդներ աղատել ողբից ըմպելեաց մոլութեան ճանկերէն: Մեր աւգոթից ժողովներուն մասնաւոր երեւոյթներէն մին սա է որ ունկնդիրք անդալաւար բայց շարունակաբար կը վիժուին, վասն զի ոմանք կու գան Կ. պոլիս, քիչ մը ատեն կը մնան եւ ապա կը հեռանան: Այս պարագայ սա մեծ օգուտն ունի որ մեր ժողովներուն աղբիցութիւնը կը ծաւալի հեռաւոր տեղեր, կը սիրենք հաւատալ թէ ինչպէս ի Սեբաստիա նոյնպէս ուրիշ նահանգաց մէջ մեր աւգոթից ժողովներուն յաճախողներ Սասունոյ գործոյն համար նպաստ մը ըրած են:

Տեղեկագրի մը գրեթէ անբաժան մասն է կարօտութեանց եւ թերութեանց յիշատակութիւնը: Սակայն որչափ որ մեր ըրածները պատմեցինք, հոս պիտի չյիշենք մեր զանց ըրածները, պիտի չյիշենք նաեւ մեր կարօտութիւնները: Միայն թէ այս յոյժ յարմար պատենութիւնէն օգուտ քաղելով կ'ուղենք ընդհանուր կերպով յիշեցունել թէ Ընկերակցութիւնս շատ կարօտ է ձեր համակրութեան: Կը փափաքինք որ պաշ-

տօնեաներ, եկեղեցիներ եւ անհատ քրիստոնեաներ մեր թերութիւնները ցուցնելով, մեզ յորդորներ տալով եւ զմեզ քաջալերելով աւելի սերտ յարաբերութիւն ունենան մեր հետ: Երիտ. Քրիստ. Ընկերակցութիւնը եկեղեցւոյ գործին նպաստելու համար հաստատուած եւ անոր հետ սերտ կապակցութիւն ունեցող քրիստոնէական կազմակերպութիւն մ'է. այս ապականեալ ու թշուառ աշխարհին մէջ լոյս ու մխիթարութիւն սփռելու համար կազմուած ընկերութիւն մ'է. ուստի կ'արժէ խրախուսել եւ առաջնորդել անոր անդամները:

Վերջապէս կը խնդրենք որ ձեր աղօթից մէջ յիշեք մեր Ընկերակցութիւնը, իբրեւ Քրիստոսի փառքը տարածելու սահմանուած կազմակերպութիւններէ մին:

Կ. պոլիս Ի դիմաց Գործ. Ժողովոյ
16/28 հոկտ. 1893 Ատենադպիր
Ե. Ա. ՏԵՃԱՋԱՆ

ԱՅՅԵԼՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Հայաբնակ դաւառաց մէջ շատ մը վանքեր եւ ուխտատեղիներ կան, ուր Հայեր կ'երթան ուխտ ընելու: Խարբերդու նահանգին մէջ եւս կան մի քանի վանքեր եւ ուխտատեղիներ, որոցմէ են Ապտըլ Մուսելիայ վանքն, որ Խարբերդու հարաւային արեւելեան կողմը կ'իյնայ շուրջ 22 մղոն հեռաւորութեամբ, եւ Սբ. Նշան կոչուած ուխտատեղին, որ վերոյիշեալ քաղաքէն շուրջ 26 մղոն հեռու է գէպի հարաւ: Ապտըլ Մուսելիայ վանքն մեզմէ գրեթէ 5 մղոն հեռի է գէպի հարաւ: Անցեալ տարի եւ այս տարի գացի տեսնելու այդ տեղն ու դաջող մարդոց ընկիւններն: Շատերէ լսել էի, սակայն ականատես ըլլալը հաւատարիմ բարեկամէ լսելէն շատ ազել է: Սբ. Նշան եւս ամառուանս մէջ այցելելից: Հետեւապէս ուղեցի փոքր ինչ տեղեկութիւն տալ իմ ընթերցող բարեկամացս որք կ'ուզեն լսել:

Ապտըլ Մուսելիայ վանքն այցելելու դըլխաւոր ժամանակն է Վարդապետի ուրբաթ, շաբաթ, կիրակի եւ երկուշաբթի օրերը: Եւ հետո տեղերէ մարդիկ հանգերձ պատրաստութեամբ ամէն բանի որ պէտք է, խումբ խումբ հաղուած ու զարդարուած կը գիմեն այս վանքը: Սբ. Նշան կոչուած ուխտատեղին ալ կ'այցելեն զխաւորապէս Աստուածածնայ շաբաթ ու կիրակի օրերն: Ապտըլ Մուսելիայ վանքն ունի թաթ մը ձեռքի որ կ'ըսուի թէ Ապտըլ Մուսելի աւնունով մէկունն է: Սբ. Նշան ալ տաշտի կտոր մը ունի: Ասոնք սնտուկներու մէջ կը պահեն, զորս ամէն մարդ չկրնար բանալ ու նայիլ: մասնաւորներ կրնան: Ապտըլ Մուսելիայ վանքն կը դուրսի իւր շատ եւ պողպատեւ պարտէշներ ունենալով: մաքուր օդ եւ պաղ ջուրեր ունի: Սբ. Նշան ալ նշանաւոր է իւր առջեւ եղած կապոյտ փոքրիկ լճակով:

Ըսի թէ երկու տեղերն ալ մարդիկ բազմութեամբ կ'երթան: Արդեօք հարկ է ըսել թէ ինչպէս կ'անցունեն անդ իրենց ժամերն: Անոնց առաջին գործն է զանալ լաւ տեղ մը սաղարթալից ծառոյ մը հովանւոյն տակ: Ապա քիչ մը կը խմեն, եւ քիչ մը հանգչելէ վերջ աստ եւ անդ կը պարտին տեղ տեսնելու, թերեւս նոր մարդ տեսնելու եւ ճանչնալու համար: Կանայք կը սկսին կերակուրի պէտքերուն նայիլ: Երիտասարդք սիգածեմ կերպով կ'ուզեն իրենց գեղեցիկ սեպած հագուստներն ու տարազներն ուրիշներու ցոյցնել: Կերակուրէն

վերջ խմել կը սկսին մեծ մասամբ: Սկիզբէն իրենց գլուխները կամաւ կը շարժեն, իսկ շատ չանցած ակամայ կը շարժեն: Կը սկսին զիրար ծաղրել, իրարու հայհոյել, իրարու գէշ նայիլ, պատուոյ դպչիլ: այնպէս կ'ըլլայ որ զիրար կը վնասեն: Սակայն մեծ ուրախութիւնն կը պահեն կիրակի օրուան, զի ուխտաւոր են: Կիրակի կ'ըլլայ աւելի յառաջ կ'երթան իրենց ըրածներուն մէջ: Երբ առաւօտ կ'ըլլայ, օրը արդէն նոր է, խաղը նոր, ձայները նոր, մարդիկ նոր, ուտելու եւ խմելու եղանակներն նոր: Իրենց ըսածը եւ լսածը չեն գիտեր: Իրենց տեսութիւն շատ սիրով կը սկսի, սակայն վերջապէս հայհոյել եւ իրարու սպառնալիք կարգաւ կ'ըլլայ: Սա ճամարտութիւնն կ'իրականանայ: «Գինին ծաղր ընող է, ու ցըին կ'ուր հանող»:

Ընթերցող բարեկամք իմ, ուխտ ընել է այդ: Շատեր լոյսի պէտք ունին: Շատ ազօթներ որ Տէրը իւր պայծառ լոյսը բոլոր աշխարհին մէջ փայլեցնէ, եւ անոր փայլելուն միջոցներ ըլլանք: Ամէն մարդ եթէ իւր հետ յարաբերութիւն ընող անձին հասկցնէ եւ ճանչցնէ զԱստուած, լուսաւորութեան գործը շատ շուտ յառաջ պիտի երթայ: Տէրը ամենուս ալ օգնէ:

Հապուսի ՍԵՐԱՔ Մ. ՅԱՊՈՅԵԱՆ
ՊԵՏՐՈՍ ԱԼԵԱՅ ՄԷՋ

Ատրաշէկ արեգակն իւր ակնախտից նշուները Գալիլեայի ծովուն վրայ սփռելով աւեաց վէտէտուփները կ'ոսկեղօծէր: Ինչ հիանալի եւ փառաւոր տեսարան: Երկիրը եւ երկիր զիրար ողջագործելով բոցալառ արեգակն իրենց մէջ անյայտ ընելու վրայ էին: Բարձրաբերձ բլուրներուն կատարէն հոսող բերեղանման վտակներն ապառաժներուն վրայէն ոստոստելով արեւուն ճաճանչներով կը խաղային, եւ վերջապէս բլրան ստորոտը յստակ դետակ մը կազմելով հազարաւոր մարդոց ծառաւ կը յագեցունէին: մարդիկ որ շատ հեռի տեղերէ ժողովուած էին մտիկ ընելու Նազովրեցիին քարոզութիւնը եւ բժշկուելու Նորա ձեռք: Հիւանդները բժշկուեցան, անդամալոյծները քալեցին եւ անօթիները կերան ու յագեցան: «Եւ (Յիսուս) շուտ մը աշակերտները արտորցուց որ նաւը մտնեն, եւ իրմէ առաջ անգիլի կողմը անցնին, մինչեւ որ ինքը ժողովուրդները արձակէ: Եւ ժողովուրդները արձակելէն ետք ինքը լեռը եւ լաւ առանձին աղօթք ընելու: ու երբոր իրիկուն եղաւ, հոն մինակ էր: Իսկ նաւը արդէն ծովուն մէջտեղը ալեկոծութեան մէջ էր, ինչու որ հովը դէմ էր:» Ալեկոծութեան խորհուրդն իսկ երկիւղ եւ սարսափ կու տայ մարդուն: Իսկ Պետրոս եւ նորա ընկերք եւ իրենց նաւը կատաղի ալեաց դէմ կը մաքառէին: Բռնաշունչ հովը կը յարուցանէր այնպիսի կոհակներ որք մերթ ծովուն անյատակ անդունդները բանալով նաւն ամբողջովին կու տալ կը սպառնային եւ մերթ այնչափ կը բարձրանային որ նաւն իրենց լեռնաբերձ գագաթներէն յանկարծ գէպ անդունդ կը գահավիժէին: Գիշերուան թաղուհին արեւելեան հորիզոնէն վեր բարձրացած մերթ ընդ մերթ թանձր ամպերը ճեղքելով արծաթաճաճանչ զիսակները առատապէս կը սփռէր վիթխարի լրանց արտեւանանց վրայ, ուր Նազովրեցին առանձինն ձեռնաուբարձ աղօթելով աչքերէն բերեղեայ կայակներ կը թափէր:

Յուսահատ խմբակը մեծ խռովութեան

մէջ ընկղմած՝ երկնային օգնութեան կարօտ մնացած է: Ո՞վ կրնայ ազատել զնոսա կատաղի կոհակաց եւ անգութ մահուան ճիրաններէն: Աղէկեղ ձայներով օգնութիւն կը խնդրեն: Ո՞ր է այն Յիսուսն որ մէկ խօսքով կը սաստէ համայն տիեզերաց եւ կը խաղաղեցնէ կատաղի փոթորիկները: «Ահա կու գայ» կ'ըսէ անոնցմէ մին: Միւսը կ'ըսէ, «Աչքի երեւոյթ է»: Յայնժամ ամէնքը միասին «Վախերնուն կանչուըտեցին» իբրեւ թէ մղձաւանջի մէջ ահ ու դողիւ զառանցող խումբ մը լինէին: Բայց Յիսուս, որ կատաղի ալեաց փրփուրներու մէջէն օգնութեան կը փութար, ըսաւ, «Բա՛ւ եղէք, ես եմ, մի վախճաք»: Յայնժամ Պետրոս որ, այս մեղմ եւ անոյշ ձայնին աղբեցութենէն ինչ ըսելիքը չէր գիտեր, թախանձանօք եւ քիչ մը ալ երկրայելով ըսաւ, «Տէր, թէ որ դուրս ես, հրաման ըրէ ինծի որ քեզի գամ»: Ամէն պարագայի մէջ յանդուգն եւ քաջ Պետրոս վիթխարի ալեաց անդունդ յարձակուը առ ոչինչ գրեւով ինքզինք նետեց ծովուն մէջ: Սակայն, աւա՛ղ, իւր տկար հաւատքը սասանեցաւ ի հիմանց, կարող չեղաւ գիմադրել ծովուն վաղանցուկ եւ վայրկեանական յարձակմանց զորս կրնար խաղաղեցունել իւր Փրկիչը մէկ նայուածքով միայն: Ո՞ր է այն քաջ եւ աներկիւղ անձը: Աւա՛ղ, կ'ընկղմի նա: անա՛ ջուրերուն մէջ կը մխրձի: Ըմբոստ կոհակներուն տակը աներեւոյթ պիտի լինի: Ի՞նչ, միթէ Փրկիչը անոր մօտը չէ: միթէ Տէրովը բաղուկները երկայն չեն: Պետրոս կեանքի մեծ ճգնաժամին մէջն էր: Վայրկեան մը տարակուսեցաւ, մազապուր ազատեցաւ յաւիտեանական կորուստէն: Աստուծոյ զօրութեան վրայ անգամ մը միայն տարակուսեցաւ, քիչ մնաց յաւիտեանս ծովուն խորերը պիտի մխրձէր: Անմիջապէս աղաղակեց եւ ըսաւ, «Տէր, ազատէ զիս»: Եւ Յիսուս իսկոյն իւր ձեռքը երկնցուց, բռնեց զնա եւ ըսաւ անոր, «Թերահաւատ, ինչո՞ւ երկմտեցար»: Երբ նաւը ելան, հովը եւ փոթորիկը դադարեցան:

Եթէ մենք հոն ըլլայինք, նոյնպէս պիտի չերկմտէինք: Ո՞չ ապաքէն Յիսուս մեր նաւերուն դեկը կառավարած միջոցին անհաւատութեան մէջ ինկած ենք: Բանիցս մերժած ենք այն ձեռքը որ փրկութեան համար կարկառուած էր: Ո՞չ ապաքէն մեր մէջն ալ յանդուգն բայց թերահաւատ, քաջ բայց անփորձ Պետրոսներ կան, որք առանց փոքր ինչ փորձութեան զիմանալու կը գայթակիրն եւ ալեաց մէջ կը մխրձին: Ի՞նչ էր Մեծին Աղբքանդրի յաջողութեան գաղտնիքը: Միթէ զփառութեանց եւ զգաղազութեան չհանդիպեցաւ: Ամենամեծներն անոր դէմ ելան, բայց անգիմադրելի հաստատամտութեամբ յառաջ քալեց: Անոր լայն լանջաց ներքեւ հաւատք եւ յոյս կը սնանէին: Բա՛ւ սիրտ մը կը կրէր, ալեաց եւ փոթորկաց դէմ աներկիւղ կը յառաջանար: Զշմարիտ քրիստոնէի մը յառաջաբանը հաւատքն է: Աստուծոյ ըլլալու է: Եայնժամ ոչ թէ Գալիլեայի ծովակին, այլ ուղիւստի հսկայ կոհակներն ալ եթէ անոր վրայ յարձակին, անոնց կրնայ զիմադրել: Մինչեւ իսկ զփոխոց դուռները բացուելով համայն դիւաց բանակը յարձակելու լինի իւր վրայ, անոնցդմէ կենալու կենդանի հաւատքը սնուցանելու է:

Անտանելի կենաց կատաղի եւ բուռն ալիքները պիտի դադարին, երբ խեղճ մարդ չուէ այս աշխարհէն յաւիտեանականութեան եւ Աւետեաց երկիրը, ուր բոլոր տիեզերաց Աստուածը կը փառաւորուի, ուր Քրիստոս կը նստի ընդ ալմէ: Աստուծոյ, ուր ո՛չ մահ կայ, ո՛չ ալ տառապանք, ուր ո՛չ նեղութիւն, ո՛չ ցաւ եւ ո՛չ ալ մահ պիտի ըլլայ: «Եւ ինքը անոնց աչքերէն բոլոր արցունքները պիտի սրբէ»:

Կ. պոլիս Ս. Ա. ՏԵՃԱՋԱՆ

Կ. պոլսոյ Երիտ. Քրիստ. Ընկերակցութեան աղօթից ժողովը տեղի պիտի ունենայ վաղը, ժամը 9ին ըստ Թուրքաց, Պայպըլ Հաւաստի մատարան մէջ: Աղօթքի նիւթն է: Սաղ. ԾԱ. 10:

ՀԱՆՐԱՍՏԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Նոյեմբ. 13 ըստ Յուն., և նոյեմբ. 25 ըստ Լատ., 1893

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կոմս Հարթֆելդը, Պուլկարիոյ նախորդ Ալեքսանդր իշխանը, անցեալ ուրբաթ մեռաւ աւստրիական Կրաց քաղաքին մէջ։ Պուլկարիոյ Ֆէրդինանտ իշխանը իւր կողմէ եւ Մ. Սթամպուլոֆ պուլկար կառավարութեան կողմէ ցաւակցական հետադիւրներ զրկեցին հանգուցելոյն այրւոյն։ Եւրոպացի բազմաթիւ իշխաններ ալ նմանօրինակ հետադիւրներ զրկեցին։ Պուլկարիոյ Սոպրանիէն իւր նիստը դադարեցուց ի նշան սգոյ, եւ իւր կողմէ յուզարկաւորութեան հանդիսին ներկայ գտնուելու համար երեք անձերէ բաղկացեալ պատուիրակութիւն մը ընտրեց, յորում կը գտնուէր ժողովոյ նախագահ Մ. Փէթրովիչ։ Սոյն հանդիսին ներկայ գտնուեցան նաեւ երկու պուլկար նախարարք, Մ. Սլաւոֆ եւ Մ. Կրէքովիչ, նաեւ «Ալեքսանտր» գունդին կողմէ զրկուած պատուիրակութիւն մը եւ Ֆէրդինանտ իշխանի թիկնապաշտներէն երկուքը։ Պուլկարիոյ ամէն կողմերէն հետադիւրներ զրկուեցան ի Կրաց, Հանգուցեալ իշխանը Հէսսէի Մեծ Դքսին հօրեղբորորդին էր եւ իւր կրտսեր եղբայրը Վիլհելմին թագուհւոյն կրտսեր քոյրըն դստեր հետ ամուսնացած է։ Ծնած էր 1837ին, եւ 1879ին մինչեւ 1886 Պուլկարիոյ իշխան եղաւ։ Իսկ մահուանէն առաջ պաշտօն ունէր աւստրիական բանակին մէջ։

—Սբ. Փեթրոսպոլի բրիտանական դեսպան Սըր Բոպլըթ Մորիլը մեռաւ։

—Պաշտօնապէս կը հերքուի այն լուրը թէ Յունաստան կղզի մը պիտի յառկացունէ ոռոսական-հաստատմին կայան ըլլալու համար։

—Քոնկոյէ հասած տեղեկութեան մը նախելով պերճիացի սպայ մը ձերբակալած եւ հրացանի բռնել տուած է այն անձը որ կը պարծենար թէ սպաննած է զէմին փաշա։

—Աւստրիա-Հունգարիոյ Արտաքին գործոց նախարար Քալուքի կոմս անցեալ շաբթու իւր ի Մոնցա ուղեւորութեան առթիւ մէկուկէս ժամ տեսակցեցաւ Ումպէրթոյ թագաւորին հետ, ապա ներկայացուցաւ Մարկէրթի թագուհւոյն եւ երեկոյն ճաշեց Նոյնի Վեհափառութեանց հետ։ Հետեւեալ առաւօտ Մոնցայէ Միլան ուղեւորեցաւ ընկերակցութեամբ Իտալիոյ Արտաքին գործոց նախարար Մ. Պրիմի եւ Վիէնայի իտալական դեսպան Նիկրա կոմսին։ Թէպէտ ըսուած էր թէ Քալուքի կոմս Մոնցա կ'երթար Ումպէրթոյ թագաւորին շնորհակալութիւն յայտնելու Աւետման փողկապին, իտալական բարձրագոյն պատուանշանին, համար, որ հինգ տարի առաջ շնորհուած էր իրեն, բայց աւստրիական ու գերմանական լրագրիք քաղաքական մեծ նշանակութիւն կու տան սոյն այցելութեան, քանի որ ոռոսական նաւատորմին ի թուոն եւ անգղիական նաւատորմին ի Սփէցցիա այցելութիւններէն ետքը տեղի կ'ունենար։ Թերեւս այսու աշխարհի ցուցնել կ'ուզուէր թէ վերջին դէպքերը ունէ փոփոխութիւն յառաջ բերած չէին Երբեակ Դաշնակցութիւնը կազմող պետութեանց յարաբերութեանց մէջ։ Զրոյց մը կը չըլի թէ խորհուրդ կայ Իտալիոյ դաշնաժառանգն ամուսնացունել աւստրիացի իշխանուհւոյ մը հետ, բայց զայս

հաստատող ունէ պաշտօնական տեղեկութիւն չկայ։

—Աֆղանիստանի Էմիրին եւ Հնդկաստանի փոխարքային կողմէ զրկուած պատուիրակութեան միջեւ կատարուած բանակցութիւնը աւարտեցան, եւ սահմանադրուող խնդիրը եւ երկուց կառավարութեանց միջեւ եղած բոլոր անհամաձայնութիւնները կարգադրուեցան երկուց կողմանց հաճութեամբ։ Էմիրը իւր ժողովրդեան խօսեցաւ այն բարեկամական յարաբերութեանց վրայ որ այժմ ամրապէս հաստատուած էին Աֆղանիստանի եւ Հնդկաստանի միջեւ եւ զանոնք յորդորեց պահպանել այդ բարեկամութիւնը։

—Կէտ ձուկ որոացող անգղիական նաւ մը քանի մը հետքերը դտած է այն շուեռական գիտնական խմբին որ 1892ի ամրան ձամբայ ելած էր ուսումնասիրելու Կրէնլանտիոյ ծովեզեր վրայ գտնուած անասունները եւ բոյսերը։ Անոնց նաւը ծովեզերքը իւր մէկ կողմին վրայ ինկած էր։ Նաւուն մօտ կար մարդու մը դերեզմանը, նաեւ դէզ մը յորում կար արկղ մը եւ արկղին մէջ կը գտնուէին զիւրքեր, գործիներ, նամակներ եւ սոյն խուզարկուած կողմէ պատրաստուած գիտական գրութիւններ։ Տարակոյս չկայ թէ սոյն խմբին միւս անդամներն ալ մեռած են, չկրնալով մարդկային բնակութեան մը քով հասնիլ։

—Մ. Քասիմիր Փէրիէ Յրանսայի Երեսփոխանական Ժողովոյն նախագահ ընտրուեցաւ 295 լուէով ընդդէմ 220 լուէից, որոց 195ը տրուեցան Մ. Պրիստի եւ 25ը՝ ուրիշ ընտրելեաց։ Խորհրդարանի երկու ժողովոց բացման առթիւ արտասանուած ուղերձներուն մէջ սրտագին գոհունակութիւն ցոյց տրուեցաւ ոռոս սպայից եղած խանդավառ ընդունելութեան համար։ Կը կարծուի թէ Մ. Տիւրիւի շախարարութիւնը երկար պիտի չկրնայ գիմանալ, եւ նմանօրինակ գուշակութիւններ կ'ըլլան նաեւ Մ. Ճորթի շախարարութեան համար յիտալիա։

—Ամերիկայէ անգղիական լրագրաց կը հեռագրեն թէ Նախագահ Քլիվլենտ Ազգային Ժողովոյ յանձնարարած է Լիլիուոքլանի թագուհւոյն վերստին գնել Հաւայեան կղզեաց զահուն վրայ։

—Աւստրիոյ պաշտօնաթերթը կը հրատարակէ Յրանց Եղեթի կայսեր մէկ նամակն ուղեւալ առ Կոմս Թաֆէ, Աւստրիոյ նախորդ նախարարապետն, որում Նորին Վեհափառութիւն ասկէ առաջ ունէ հանրային պաշտօնէի համար գործածած խօսքերէն աւելի ջերմ բանիւք շնորհակալութիւն կը յայտնէ այն բազմաթիւ կարեւոր եւ հաւատարիմ ծառայութեանց համար զորս Կոմսը, բարձրագոյն եւ ամենէն հայրենասիրական շարժառիթներով զբաղուած, Կայսեր եւ պետութեան մատուցած էր մեծ անձնանուիրութեամբ։ Թաֆէ կոմս Յրանց Եղեթի կայսեր դպրոցի եւ խաղի ընկերն եղած է, եւ միշտ պատիւ ունեցած է վայելել Նորին Վեհափառութեան սերտ բարեկամութիւնը։

—Ճափոնի մէջ վերջերս պատահած ողորումներուն նկատմամբ առնուած ընդարձակագոյն տեղեկութիւնը կը ցուցնեն թէ առաւել քան 500 անձինք զոհ գացած են աղէտին, զրեթէ նոյնչափ անձինք ալ զենդանուած չեն, 4700 տուներ եւ բազմաթիւ նաւեր ու կամուրջներ փլած են։ Հաղարաւոր անձինք կառավարութեան ձեռամբ կը կերակրուին։

—Ռուսական կառավարութիւնը որոշած է երկրին երեք կարեւոր երկաթուղիները առնուլ այն ընկերութեանէն որոյ մենաշնորհին պայմանաւ մինչեւ 1900 կ'երկարէր։ Այս երկաթուղիներէն մին Սբ. Փեթրոսպոլէ Մոսքուա կ'երկարի, մին՝ Սբ. Փեթրոսպոլէ Վարչաւիա եւ մին՝ Մոսքուայէ Նիժնի Նովորոտ։ Մենաշնորհին պայմաններուն համեմատ կառավարութիւնը կրնայ երկաթուղիներն առնուլ որոշեալ գումար մը վճարելով։ Կառավարութիւնը ռազմագիտական նկատումներով ըրած է սոյն որոշումը։

—Ռուսական Մոսկովի Վեհափառութիւնը վերջերս շարք մը յօդուածներ հրատարակելով կը խօսի Եւրոպայի մէջ Անգղիոյ կղզեացման վրայ։ Կ'ըսէ թէ այժմ Անգղիա չորս ձամբայ ունի իւր առջեւ։ Առաջինն է անցնիլ ի գլուխ երրորդ դաշնակցութեան մը, կազմուած Եւրոպայի այն երկրներէն որ այժմ չէզոք վիճակ ունին։ Ըստ յիշեալ թերթին անգործագրելի բան մը պիտի ըլլայ այս։ Երկրորդն է չէզոք մնալ առանձին, եւ այս ալ ըստ նոյն թերթին վտանգաւոր պիտի ըլլայ։ Երրորդն է միանալ Երբեակ Դաշնակցութեան, եւ ոռոսական թերթը կը կարծէ թէ Անգղիա հակամէտ է զայս ընել, բայց թէ իմաստուն աշխարհակարութիւն մը պիտի չըլլայ այս, վասն զի այս կերպով Անգղիա իրեն դէմ պիտի յարուցանէ այն երկու երկրները որ ամենէն աւելի կրնան վնասել իրեն Հնդկաստանի մէջ եւ ծովու վրայ, եւ վասն զի նոյն ատեն պիտի միանայ այնպիսի տէրութեանց հետ որ կրնան իրենց օգնութիւնը զլանալ Եւրոպայէ դուրս զօրութեանց հաւասարակշռութիւնը պահպանելու համար։ Զորրորդն է միանալ Յրանսայի եւ Ռուսիոյ, եւ ոռոսական թերթը զայս ամենէն շահաւոր կը գտնէ։ Անգղիոյ համար, որ սակայն պարտի զոհութիւններ ընել սոյն դաշնակցութեան մէջ մտնելու համար։

—Ռուսիայէ դուրս Եւրոպայի ուրիշ կողմերէն հնաոխտի ձայն չկայ։ Վերջին շաբաթական տեղեկագրին նայելով ամբողջ Ռուսիոյ մէջ 1,020 անձինք վարակուած եւ 529 անձինք մեռած են։ Պաշտօնական հաշուոց նայելով անցեալ տարի մինչեւ սեպտեմբեր 433,643 անձինք վարակուած եւ 215,157 անձինք մեռած էին Ռուսիոյ մէջ։ Այս տարի, ըստ պաշտօնական հաշուոց, վարակուողներու թիւն է 62,107, եւ մեռնողներուն՝ 24,284։ Բժշկական յանձնախումբը կը յուսայ թէ հնաոխտը գալ տարի եւս աւելի թիւեւ կերպով մը ձարակելէ ետքը պիտի անհետանայ։

—Երկուշաբթի օր Փարիզէ քաշուած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ այդ օրը սաստիկ փոթորիկներ պատահելով Ատլանտեան Ովկիանոսին եւ Բրիտանական Զրանցին մէջ կենաց ու ընչից մեծ կորուստ գործած են, եւ թէ Անգղիոյ հետ հաղորդակցութիւնը ընդհատուած են։

—Թէհրանէ կը հեռագրուի թէ Պարսկաստանի հիւսիսային արեւմտեան ծայրը գտնուող Քուշան քաղաքը երկրաշարժի մը ցնցմամբ զրեթէ բոլորովին կործանած է։

—Նոր Զեյանտայի Խորհրդարանը օրէնք մը ըրէ՛տարկեց, որոյ համեմատ այսուհետեւ զրեթէ բոլոր չափահաս կանայք, ամուրի թէ ամուսնացեալ, քուէ տալու իրաւունք կ'ունենան։ Կը կարծուի թէ Երեսփոխանական Ժողովը այդ օրէնքը քուէտարկեց ազնկայելով որ կամ Գերագոյն Ժո-

դոյն այդ օրէնքը քուէարկեց ակնկալելով որ կամ Գերագոյն ժողովը պիտի մերժէր զայն, կամ կառավարիչը թաղուհւոյն հաւանութեան պիտի վերապահէր անոր վաւերացումը։ Այս ակնկալութիւնն ի դերեւելաւ, վասն զի Գերագոյն ժողովը կը խորհէր թէ կանանց քուէները կրնային զօրացունել պահպանողական կուսակցութիւնը, որով կը վերաբերին իւր անդամոց մեծ մասը։ Սոյն նոր օրէնքին համեմատ առաջին անգամ յառաջիկայ ամիս ընտրութիւն պիտի կատարուի, եւ հետաքրքրութեամբ կը սպասուի անոր արդեանց, մանաւանդ Անգլիոյ մէջ, ուր շատեր, ի մէջ այլոց Լորտ Սալզբորի, կանանց քուէի իրաւունք տալու ջատագով են։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մասնաւոր հրաման մը հրատարակուած է ի մասին այն միջոցներուն որ մայրաքաղաքիս մէջ հնոտախառն վարակուողներու համար ձեռք պիտի առնուին։ Այսուհետեւ այն տունները յորս հնոտախառն դէպք մը պատահի՝ փոխանակ տասնի միայն երեք օր չլթայի տակ պիտի առնուին, եւ այդ երեք օրուան միջոցին այդ տուններն ամբողջովին պիտի հակաանխուրին։ Հասարակութեան վերստին կը ծանուցուի թէ աղատ են իրենց ընտրած բժիշկը կանչել իրենց հիւանդներուն համար, եւ թէ ստիպուած չեն դեղ առնուլ հակառակ իրենց կամաց։ Դեղագործները պիտի պահեն իրենց չինած դեղագործները եւ ցանկի մը մէջ պիտի նշանակեն ամէն դեղագործ տուող բժշկին առնունը։ Բժիշկներն ալ իրենց դարմանած հիւանդներուն բարեկամներէն վկայական մը պիտի առնուն որ իրենց դոհացուցիչ կերպով դարման ըրած ըլլալը ցուցնէ։ Բժիշկներուն նաեւ կ'արգելուի հիւանդները հակաանխել այնպիսի դեղերով որոց դործածութիւնը դիտութիւնը չթոյլատրեր, եւ հիւանդին բարեկամները կը հրաւիրուին իշխանութեանց իմացունել այս տեսակ յանցանքի մէջ գտնուող ու եւ է բժշկի առնունը։ Հիւանդներու անկողինը եւ հանդերձներն զգուշութեամբ պիտի հակաանխուրին։ Սակայն եթէ մահ պատահի, կրօնական արարողութիւնները, ինչպէս մարմինը լուալու եւ պատանքով ծածկելու աւարողութիւնը, պիտի դործադրուին ըստ սովորութեան այն կրօնային դաւանութեան որով մեռնողը կը պատկանի։ Վերոյիշեալ հրամանը մայրաքաղաքիս ամէն կողմը հաղորդուած է։

Մայրաքաղաքիս հնոտախառն նկատմամբ հրատարակուած պաշտօնական տեղեկագրիները հետեւեալ թիւերը կը ցուցնեն։ Նոյ. 17ին 34 վարակուող եւ 20 մեռնող, 18ին 39 վարակուող եւ 16 մեռնող, 19ին 31 վարակուող եւ 18 մեռնող, 20ին 33 վարակուող եւ 18 մեռնող, 21ին 37 վարակուող եւ 20 մեռնող, 22ին 39 վարակուող եւ 18 մեռնող, 23ին 32 վարակուող եւ 24 մեռնող։

Շաբթուանս միջոցին 3 անձինք վարակուած եւ 3 անձինք մեռած են Էսկիշէրի մէջ, 3 անձինք վարակուած եւ 8 անձինք մեռած են Բէօթահիոյ մէջ եւ 39 անձինք վարակուած ու 24 անձինք մեռած են Տրապիզոնի մէջ, ուր համաճարակը սակաւ ինչ սաստկացած է։ Պասրայի մէջ նոր վարակուողներ եղած չեն, Հնոտախառն դեռ կը ճարակի Պաղատաի կուսակալութեան Սա-

մարա, Հինտիէ եւ Բէրպէլա անուն տեղերուն մէջ։

Տրապիզոնէ մեկնող նաւերուն վրայ, ամսոյն 14ին մեկնողներէն սկսեալ, տասնօրեայ Կաթալիէ գրուած է։ Իտալիայէ, Պաթումէ եւ Չիլենիայէ եկող նաւերուն վրայ գրուած 24 ժամու Կաթալիէյին տեղ բժշկական քննութիւն մը հաստատուած է։ Պարթնէ եւ Ամարնայէ եկող նաւերուն վրայ գրուած հնգօրեայ Կաթալիէյին տեղ եւս բժշկական քննութիւն հաստատուած է։

—Կայսերական անձնական գանձուն նախարար Միքայէլ փաշա Փորթուգալի ձեռքովեան աստիճան չնորոգ կայսերական Գնչուի ընթերցումը երկուշաբթի օր տեղի ունեցաւ յՕրթագիւղ, Նորին Վսեմութեան բնակարանին մէջ։ Մէնչուի ընթերցումէն հետք Բ. Դրան աղօթասացը մաղթանքներ ըրաւ վասն կենաց եւ բարօրութեան վեհ Սուլթանի, եւ նուազածուաց խումբը Հափթէ քայլերդը նուազեց, Ապա հանդիսականը չնորհաւորեցին զՄիքայէլ փաշա եւ պատուասիրուեցան։ Յաւաքտ արարողութեանց Միքայէլ փաշա կայսերական պալատ գնաց իւր երախտագիտութիւնն յայտնելու իրեն չնորհուած պատուոյն համար։ Նորին Վսեմութեան ամէն աղաքանութենէ բազմաթիւ բարեկամք եւս նոյն զգացումը կը տածեն անոր եղած պատուոյն համար։

—Կ. պոլսոյ բրիտանական դեսպան Սըր Բլէր Ֆորտ Հոմայ բրիտանական դեսպան անուանուած է։ Չանազան զրոյցներ կը չըջին նկատմամբ այն անձին որ անոր պիտի յաջորդէ, բայց դեռ պաշտօնապէս բան մը ծանուցուած չէ։

—Թուրք լրագիրք կը ծանուցանեն թէ Չիլենիայէ Պոտրումի բերդը յանձնախումբ մը զրկուած է, որ ծրագիր մը պիտի պատրաստէ այդ բերդը բանտի վերածելու համար։

—Անցեալ շաբթուան փոթորկին միջոցին երկու հիլենական առագաստանաւեր Վոսփորի բերանին մօտերն իրարու բաղխելով ընկղմեցան, նաեւ ոռոսական թայլան քաղաքէն եկող առագաստանաւ մը ընկղմեցաւ։ Այս վերջին առագաստանաւուն նաւաստիք աղատուեցան փրկանաւուց կայանի մարդոց ջանից չնորհիւ։ Որովհետեւ թայլանէ եկող նաւերուն վրայ Կաթալիէ գրուած է, աղատեալ նաւաստիք եւ անոնց աղատարարք տասնօրեայ Կաթալիէյին ենթարկուեցան ի Դավագ։

—Վեհ. Սուլթանը հրամայած է որ մահճակալներ եւ անկողիններ բաշխուին կայսերական անձնապահ բանակին առաջին եւ երկրորդ զօրաբաժիններուն սպայից եւ զինուորաց։

—Վոսփորէ անցնող չոգենաւերու համար հաստատելի նաւուղիներու վարչութեան խնդիրը դեռ քննութեան տակ կը գտնուի։ Պարոնայք Պաք եւ Գարամանեան, որ նաւուղիութեան մենաշնորհը խնդրած էին, յանձն կ'առնուն տարին փոխանակ 20,000 Ե. 25,000 ոսկի վճարել կառավարութեան։

—Կառավարութիւնը հրահանք զրկած է ի դաւառս որ մէկ քաղաքէ ուրիշ քաղաք երթալ ուղող անձինք անցագիր ստանալէ առաջ հատուցանեն Բէօթէի տուրքէն իրենց ունեցած պարտքերը։

—Կը ծանուցուի թէ Բ. Դրան եւ Միացեալ Նահանգաց կառավարութեան միջեւ համաձայնութիւն մը գոյացած է որոյ համեմատ ամերիկեան հպատակութիւն ընդունող օսմանեան հպատակներ երբ Թուր-

քիա վերադառնան առանց կայսերական կառավարութեան հաւանութեան, անմիջապէս պիտի արտաքսուին երկրէն։

—Տպագրատանց եւ գրոց տպագրութեան մասին նոր օրէնք մը կը քննուի այս պահուս Բ. Դրան կողմէ։

—Որովհետեւ Սեւ Ծովէ եկող նաւերու եւ Էսկիշէրէ եկողներու վրայ Կաթալիէ գրուած է, եւ որովհետեւ միւս կողմէն Պոլսկարիոյ եւ Արեւելեան Բուսիլիի ոչ խարաց մէջ հիւանդութիւն ծագած է, շատ քիչ ոչխարներ կը բերուին մայրաքաղաք։ Վասն որոյ միւս նուազութիւնէ վախալու բաւական պատճառ կար։ Այժմ կը ծանուցուի թէ քանի որ ոչխարները Կաթալիէյին չեն ենթարկուիր, կրնան առանց արգելքի չոգենաւով կամ չոգենաւուքով բերուիլ եթէ չվարակուած տեղերէ եկող հովիւներու յանձնուին։

—Միացեալ Նահանգաց կառավարութիւնը վերցուցած է այն արգելքը որով Չիլենիոյ թուզերն Ամերիկա չէին ընդունուեր եթէ տուփերու մէջ գրուած չըլլային։ Այս սուհետեւ պարկերու մէջ գրուած չամիշները եւ թուզերն ալ պիտի ընդունուին։

—Ամսոյս 15ին երկրաշարժի բաւական սաստիկ ցնցումներ զգացուեցան Վանայ, Մալաթիոյ, Ազիէ Տաղի եւ Պէնէսինի մէջ, բայց կը թուի թէ ուրիշ չիլան գործած չեն։ Երկրաշարժի ցնցումներ զգացուեցան նաեւ ի Տէնիզլի եւ Եւրոպական Թուրքիոյ դահազան կողմերը։

—Անցեալ շաբթու գրեցինք թէ նոր օրէնքով մը թոյլտուութիւն կ'ըլլար որ օտար բժշկական դպրոցներէ վկայական առնող կանայք կարենան արտօնագիր ստանալ Թուրքիոյ մէջ բժշկութիւն ընելու համար։ Արտօնագրի համար առաջին դիմողն եղաւ ամերիկացի օրիորդ մը, Օրմէրի էտի։ Սոյն Ամերիկայէն դոհացուցիչ քննութիւն տուաւ այս շաբթու եւ արտօնագիր մը ստացաւ։

—Բանի մը առաջարկութիւններ եղած են Չիլենիայէ Կէօղ Թէփէ տանող Բաւարիէի գիծը մէկ կողմէն մինչեւ երկաթուղոյ կայարանները եւ միւս կողմէն Եւրոպացոց թաղին բոլորտիքէն մինչեւ քարափը երկարաձգելու համար։

—Արեւելեան ճեպընթաց կառավարութիւն թոյլտուութիւն պիտի ըլլայ Վիէնայէ Կ. պոլսի գալ պայմանաւ որ ի ճանապարհին ոչ մէկ տեղէ ուղեւոր առնու եւ բժիշկ մը ունենայ որ ուղեւորները քննէ Մուսթաֆա Փաշայի եւ Կ. պոլսոյ միջեւ։

—Կ'ըսուի թէ Սէրամիէրի Մահարաճան, Հնդկաստանի ամենէն հարուստ իշխաններէն մին, մտադիր է Կ. պոլսի գալ։

—Փոր Սալտէ Իմայիլա տանող նորաչէն երկաթուղոյն բացումը տեղի պիտի ունենայ դեկտ. 2ին։ Այս երկաթուղին Իմայիլայի մէջ կը միանայ Սուէզէ Գահիրէ տանող երկաթուղոյն։

ԳՐԱՄԱԿԱՆ			
Նոյ. 13/25, 1893			
Գոնտիտէ	24 48	Բուս. Բաթին	89 50
Պարտուց Յարաբման Թղթաբամ (Թասֆիյէի Տիւլուն Գայմէսի)	48	Թաշգիլաթ	0 00 88 35
ԳՐԱՄ. 0 00 100 Ե			
Մէճիտլի	107 38	Բուսիոյ ԲՄԼ	90 7
Մէթալիք	97	Նաւուէն	87 49
Պէշիք	106	Գրեմից	54 15
Ալթըլէք	404	Սիւք. ոսկի	110 10
Մանր արծաթ	103	Մանիթ Թղթ.	8 72

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ
Ի ՏՊԱՐԱՆ Ա. ՅԱՅՈՐ ՊՅԱՅԱՆ
Ֆիմանճըլար Եղուշը, Ամերիկաց Խան